

ÚTMUTATÓ az akadálymentességi követelményekről

A TÁRSADALMI ESÉLYTEREMTÉSI FŐIGAZGATÓSÁG MEGBÍZÁSÁBÓL
KÉSZÍTETTE A KÖRNYEZETGYÁR KFT.
KERÉK GERTRÚD; DR. LAKI TAMÁS; SZABÓ HENRIETT
OKLEVELES REHABILITÁCIÓS KÖRNYEZETTERVEZŐK

2026. MÁJUS 5.

Tartalom

1. ÁLTALÁNOS RÉSZ	3
1.1. BEVEZETÉS (az útmutató célja, hatálya)	3
1.2. AKADÁLYMENTESSÉG, AZ EGYENLŐ ESÉLYŰ HOZZÁFÉRÉS ÉRVÉNYESÍTÉSE	3
1.2.1. Pályázati kötelezettség.....	3
1.2.2. Az akadálymentességgel összefüggő esélyegyenlőségi elvárások a projektben	4
1.2.3. Jogszabályok és szabványok kapcsolata, egyéb megfontolások	4
1.2.4. Egyetemes tervezés, adaptálhatóság, észszerű alkalmazkodás.....	5
1.2.5. Részleges akadálymentesítés.....	6
1.2.6. Változások kezelése.....	6
1.2.7. Infokommunikációs akadálymentesítés.....	7
1.2.8. Infrastrukturális és tárgyi feltételek.....	8
1.2.9. Az egyenlő esélyű hozzáférhetőség szabályozása	10
1.3. A TERVEZÉSI SZAKASZ SZEREPLŐI ÉS FELADATAIK	12
1.4. A TERVEZÉS, MEGVALÓSÍTÁS LÉPÉSEI, AZ EGYENLŐ ESÉLYŰ HOZZÁFÉRHETŐSÉG MEGVALÓSÍTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES DOKUMENTUMOK	14
1.4.1. Megfontolandó gondolatok a tervek és költségvetés szerepéről	17
2. AZ AKADÁLYMENTESSÉG, AZ EGYENLŐ ESÉLYEL HOZZÁFÉRHETŐ SZOLGÁLTATÁS	18
2.1. Alapvető megfontolások.....	18
2.2. A tervezési programban rögzítendő tartalom	19
2.3. A követelmények értelmezése	19
2.3.1. Az épület megközelítése, kapcsolat a közterülettel	19
2.3.2. Járda, gyalogos útvonal (telekhatáron belül).....	20
2.3.3. Személykapu	20
2.3.4. Járművek elhelyezése, akadálymentes parkolóhely kialakítása	21
2.3.5. Udvar, játszóudvar kialakítása.....	22
2.3.6. Épületszerkezetek, épületelemek.....	23
2.3.7. Menekítés, tűzvédelem	26
2.3.8. Kontrasztos, taktilis jelzések	26
2.3.9. Nyílászárók kialakítása.....	27
2.3.10. Helyiségek kialakítása	29

2.4. Általános követelmények	34
2.4.1. Vizuális és akusztikai környezet	34
2.4.2. Eszközök beszerzése:	34
2.4.3. Az épületek elektromos hálózata	35

ÚTMUTATÓ - az akadálymentességi követelményekről

1. ÁLTALÁNOS RÉSZ

1.1. BEVEZETÉS (az útmutató célja, hatálya)

Az **Útmutató az akadálymentesítési követelményekről** című dokumentum az alább felsorolt, a 2021-2027-es programozási időszakban meghirdetett felhívásokhoz kapcsolódik és az azokban horizontális szempontként megjelenő akadálymentesség, egyenlő esélyű hozzáférés követelményével foglalkozik:

- EFOP-PLUSZ-3.4.1-25 Gyermekek esélynövelő szolgáltatásainak infrastrukturális fejlesztése
- EFOP-PLUSZ-3.4.2-25 Biztos Kezdet Gyerekházak területi alapú fejlesztése
- EFOP-PLUSZ-3.4.3-25 Tanodák területi alapú fejlesztése

Az útmutató célja, hogy az európai uniós forrásokból finanszírozott projektek támogatást igénylői és a megvalósításban résztvevő szakemberek számára tájékoztatást adjon az akadálymentesség, egyenlő esélyű hozzáférés alapvető követelményeinek teljesítésének módjáról. Az útmutató segít értelmezni a jogszabályi és szabványkövetelményeket az adott projektekre vonatkoztatva, információval szolgál a tervezési program összeállításához, bemutatja, hogy milyen szakembereket szükséges a projektbe bevonni és a feladataikat és részletezi az egyes épületelemekre- és szerkezetekre vonatkozó követelményeket.

1.2. AKADÁLYMENTESSÉG, AZ EGYENLŐ ESÉLYŰ HOZZÁFÉRÉS ÉRVÉNYESÍTÉSE

1.2.1. Pályázati kötelezettség

Valamennyi projekt esetében kötelezően megvalósítandó, önállóan támogatható tevékenység az **épület szabványoknak megfelelő akadálymentes kialakítása**. Az európai uniós forrásból támogatott projektek végrehajtása során a kedvezményezett **köteles megfelelni az akadálymentességgel, esélyegyenlőséggel kapcsolatos horizontális elvárásoknak**, amelyek részletesen megtalálhatók az „**általános-utmutató-a-felhívásokhoz-2127-12-20260316**” 11.2. Az esélyegyenlőség, női-férfi egyenlőség érvényesítését szolgáló elvárások című fejeztében¹.

Megjegyzések:

- *Az akadálymentesség definícióját a magyar építészetéről szóló 2023. évi C. törvény 16. § [Fogalom meghatározások] határozza meg. A fogalom meghatározás megváltozott Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvényben szereplő fogalom meghatározáshoz képest!*

„E törvény alkalmazásában:

1. akadálymentes: olyan épített környezet, amelyet mindenki önállóan és biztonságosan tud megközelíteni, abba belépni, azt használni és elhagyni;”

¹ Forráshely: <https://www.palyazat.gov.hu/programok/szechenyi-terv-plusz#kapcsolodo-dokumentumok>

- Szeretnénk felhívni a figyelmet, hogy a dokumentum 26-ös számú lábjegyzete nem létező szervezet honlapjára mutat. Helyette a <https://universaldesign.ie/about-universal-design/the-7-principles> oldal felkeresését javasoljuk.
Az Egyetemes Tervezés hét alapelvét 1997-ben dolgozta ki egy építészekből, terméktervezőkből, mérnökökből és környezettervező kutatókból álló munkacsoport az Észak-Karolinai Állami Egyetemen (NCSU), amelyet Ronald Mace vezetett. Az Észak-Karolinai Állami Egyetem Egyetemes Tervezési Központja szerint az alapelvek „mind a meglévő környezet értékelésére, mind egy tervezési folyamat irányítására alkalmazhatók, valamint átadják a tudást a tervezők és a használók számára is a jobban megfelelő termékek és környezet tulajdonságairól”.

1.2.2. Az akadálymentességgel összefüggő esélyegyenlőségi elvárások a projektben

A 2007. évi XCII. törvény 9. cikke értelmében a nyilvánosság számára nyitva és rendelkezésre álló létesítmények és szolgáltatások hozzáférhetőségét biztosítani kell. Ennek érdekében az ilyen létesítmények (pl. a közösségi célú funkciókat ellátó, ügyfélforgalmat lebonyolító épület/épületrész) **építése/felújítása során kötelező a hazai jogszabályoknak megfelelő akadálymentesítés (mind fizikai, mind infokommunikációs)** úgy, hogy a nyújtott szolgáltatások mindenki számára hozzáférhetőek legyenek.

A termékekre és a szolgáltatásokra vonatkozó akadálymentességi követelmények esetén az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/882 irányelvének, illetve a termékekre és szolgáltatásokra vonatkozó akadálymentességi követelményeknek való megfelelés általános szabályairól szóló 2022. évi XVII. törvénynek és annak végrehajtásáról szóló 605/2022. (XII. 28.) Korm. rendeletben foglaltaknak szükséges megfelelni. A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény 4. § f) pontja szerinti közszolgáltatásokhoz egyenlő esélyű hozzáféréseinek biztosítása érdekében az épített környezet, a szolgáltatás és a kommunikáció akadálymentesítését el kell végezni. A termékeket, a környezetet, a programokat és szolgáltatásokat **az egyetemes tervezés elvét figyelembe véve kell tervezni.**

1.2.3. Jogszabályok és szabványok kapcsolata, egyéb megfontolások

A támogatást igénylőnek a fejlesztés minden egyes szakaszában figyelembe kell vennie, hogy az **akadálymentesség és egyenlő esélyű hozzáférés alapvető követelmények²**. Az erre vonatkozó szabályok érvényesülését az építmény, építményrész átalakítása, felújítása bővítése során is biztosítani kell. A **hatályos európai uniós és hazai jogszabályok** betartása a projektek végrehajtása során – a jogértelmezési hierarchiát is figyelembe véve - kötelező, de nem elégséges intézkedés. A kedvezményezettnek figyelembe kell vennie, hogy a jogszabályok jellemzően csak a legfontosabb általános elveket, alapvető követelményeket határozzák meg, ritkábban írnak elő egyértelmű műszaki megoldást. Az akadálymentesség és egyenlő esélyű hozzáférés alapvető követelményének érvényesülését az akadálymentességgel kapcsolatos **nemzeti szabványok** - vagy a szabványokban foglaltakkal legalább egyenértékű más műszaki megoldás - alkalmazásával kell megtervezni,

² 2023. évi C. törvény a magyar építészetéről, 5. § (6).

megvalósítani és igazolni.³ A nemzeti szabványok alkalmazása jogszabály szerint önkéntes⁴, mégsem hagyhatók figyelmen kívül. Az önkéntesség azt jelenti, hogy a megfogalmazott követelményt más igazolt módon kielégítő, vagy annál jobb megoldás is készíthető, nem pedig azt, hogy a követelmény figyelmen kívül hagyható. (Amennyiben egy kérdésről jogszabály vagy nemzeti szabvány nem rendelkezik, akkor más szabvány jellegű dokumentumok is alkalmazhatók a műszaki szabályozás rendszerében elfoglalt sorrendnek megfelelően.) A támogatást igénylőknek azt tanácsoljuk, hogy ebben a dokumentumban felsorolt szabványokat alkalmazzák a dokumentációk összeállítása során. Szeretnénk felhívni arra a figyelmet, hogy az úgynevezett segédletek vagy ajánlások és az internetes oldalakon fellelhető információk nem szabvány jellegű dokumentumok, ezért nem alkalmasak arra, hogy támaszkodni lehessen rájuk.

1.2.4. Egyetemes tervezés, adaptálhatóság, észszerű alkalmazkodás

A projekt megvalósítása során olyan megoldások támogathatók, amelyek az **egyetemes tervezés** elvén alapulnak⁵. Ahol értelmezhető, ott az **adaptálhatóság** elve is alkalmazható.

Az észszerű alkalmazkodás elvére hivatkozással az akadálymentességi előírásoknak való megfelelés nem hagyható figyelmen kívül. Az **észszerű alkalmazkodás** egy személy egyedi, speciális szükségleteinek kielégítésére irányuló tevékenység olyan helyzetben, amikor az előírásoknak megfelelő akadálymentesítés már teljesült, de azzal nem biztosítható teljes értékű hozzáférés az egyén számára az adott környezethez vagy szolgáltatáshoz. Ezek kifejezetten egyéni szükségleteket kielégítő megoldások lehetnek (pl. speciális bútorozás, képernyőolvasó szoftver telepítése a számítógépre, stb.). Ezek nem jelenthetnek aránytalan terhet⁶ a támogatást igénylőnek, és nem célozhatnak elmaradó akadálymentesítést.⁷ Ha adaptációra vagy észszerű alkalmazkodást megvalósító megoldásra kerülne sor a projekt keretein belül (pl. egy tanodai számítógépre speciális szoftverek beszerzése válik szükségessé), akkor a támogatást igénylőnek a pályázati dokumentációban ennek a szükségességét be kell mutatnia.

³ „[...] Ha a közhasználatú építmény megfelel az épített környezet egyenlő esélyű hozzáféréssel, valamint akadálymentességgel kapcsolatos szabványokban foglaltaknak, akkor azt úgy kell tekinteni, hogy megfelel az e törvény által előírt egyenlő esélyű hozzáférés, valamint akadálymentesség követelményének is.” 2023. évi C. törvény a magyar építészetéről, 12. § (1)

⁴ 1995. évi XXVIII. törvény a nemzeti szabványosításról, 6. § (1)

⁵ 2023. évi C. törvény a magyar építészetéről, 1. § (i), 3. § (1) g), 11. § (5), 16. § (4)

A Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 2007. évi XCII. törvény 2. cikk szerint „Egyetemes tervezés”-en a termékek, a környezet, a programok és szolgáltatások oly módon történő tervezését értjük, hogy azok minden ember számára a lehető legnagyobb mértékben hozzáférhetőek legyenek: adaptálás, vagy speciális tervezés szükségessége nélkül. Az egyetemes tervezés nem zárhatja ki a fogyatékossgal élő személyek csoportjai számára szükséges támogató-segítő eszközök és technológiák indokolt esetben történő használatát.”

További információ: MSZ EN 17161:2019 *Egyetemes tervezés. A termékek, áruk és szolgáltatások hozzáférhetősége az „egyetemes tervezés” megközelítés szerint. A használók körének kibővítése*

⁶ Az EU Bíróság gyakorlata szerint az aránytalan teherre történő hivatkozás szűken értelmezendő kivétel, amelyet a kötelezettnek konkrét bizonyítékokkal kell alátámasztania, és amely csak akkor áll fenn, ha az intézkedés a költségek, erőforrások és működés szempontjából valóban helytálló. Alátámasztására alkalmas dokumentumok például a következők: költségbecslés, műszaki szakvélemény, az alternatív megoldás szakmai indokolása.

⁷ Forrás: „Velünk színesebb a világ” – Ésszerű alkalmazkodás a mozgáskorlátozott emberek mindennapjaiban EFOP-5.2.2.-17-2017-00038, MEOSZ 2020. pp. 36. Letöltés helye: https://www.meosz.hu/efop522/wp-content/uploads/sites/8/2020/01/korrigalt_emberjogi.pdf (letöltés dátuma: 2026.02.05.)

Be kell mutatnia azt is, hogy az intézkedés vagy beszerzés az akadálymentesítés, egyenlő esélyű hozzáférés kiegészítéseként valósulna meg, nem pedig helyette.

1.2.5. Részleges akadálymentesítés

A pályázati projektek meglévő épületek felújítására, átalakítására, esetleges bővítésére irányulnak, új épület építésére vagy más – akadálymentes használat szempontjából kedvezőbb kialakítású - épületbe átköltözésre nincs lehetőség. Ezért az akadálymentesítés a vonatkozó előírások betartásával, a szükséges mértékig történjen meg. A támogatást igénylő gondosan mérlegelje és tervezze meg a beavatkozás mértékét a rendelkezésre álló forrásokból.

Meglévő építményeknél a **részleges akadálymentesítés**⁸ is elfogadható, ha az építmény utólagos akadálymentessé tétele csak részben valósítható meg, de annak eredményeképpen az ott lévő közszolgáltatás mindenki számára akadálymentesen hozzáférhetővé válik. A részleges akadálymentesítés nem azonos az ún. projektarányos akadálymentesítéssel. Részleges akadálymentesítés például az, amikor egy helyiségben nyújtott szolgáltatást vagy funkciót átszervezik az épület egy másik helyiségébe, ahol az egyenlő esélyű hozzáférés mindenki számára biztosított lesz. A jogszabályok és ágazati szabványok lehetőséget adnak arra – egy-egy kivétellel – hogy a helyiségek többfunkciósan is megtervezhetők.

1.2.6. Változások kezelése

A korábbi pályázati ciklusokhoz képest az épített környezetre vonatkozó jogszabályok terén változások történtek, ezek közül a legjelentősebbek az alábbiak:

- Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló LXXVIII. törvényt (Étv.) a magyar építészetéről szóló 2023. évi C. törvény (Méptv.) váltotta.
- Az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet (OTÉK) helyébe a településrendezési és építési követelmények alapszabályzatáról szóló 280/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet (TÉKA) lépett.

Továbbá a korábban a pályázati kiírások mellékletét képező ún. segédletek helyett az akadálymentességre, egyenlő esélyű hozzáférhetőségre vonatkozó nemzeti szabványok alkalmazandók, ezt a településrendezési és építési követelmények alapszabályzatáról szóló 280/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet 71. § (3) bekezdése írja elő.

A pályázati kiírás 2.4.1 pontja értelmében a fennálló és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során meg kell szüntetni.

Azoknál a projekteknél, amelyeknél már korábban történtek akadálymentesítés célú beavatkozások, de a megvalósult műszaki megoldások nem felelnek meg a jelenlegi megváltozott előírásoknak, ott az alábbiak szerint lehet eljárni:

- Amennyiben egy meglévő műszaki megoldás igazolhatóan megfelel a 2024. december 31-én hatályos, az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. Rendeletben (OTÉK) foglalt akadálymentesítésre vonatkozó olyan előírásának, ami számszerű műszaki követelményt írt elő, egyben az adott szolgáltatásra vonatkozó jogszabályokban foglalt, szakmai tervben ismertetett tárgyi követelményeket is kielégíti, és

⁸ 280/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet a településrendezési és építési követelmények alapszabályzatáról, 131. § (7)

egyébként a fejlesztés nem érintené, úgy annak átépítése a jelen beruházás keretében nem szükséges. Ilyen terület például a meglévő közlekedők szélessége és az ajtók használati helyigényének biztosítása.)

A 253/1997. (XII. 20.) Korm. Rendeletnek való megfelelés igazolásához rehabilitációs környezettervező szakmérnök/szakértő/szakember⁹ nyilatkozzon. Felhívjuk a figyelmet a valós állapotnak megfelelő nyilatkozat szükségességére, mert a mulasztásra a projekt későbbi szakaszában fény derülhet és a felelősség egyértelműen megállapítható lesz.

- A 253/1997. (XII. 20.) Korm. Rendelet előírásait nem kielégítő vagy a fejlesztés keretében átépítéssel érintett épületszerkezetek, épületrészek, területek esetében kötelező a jogszabályokba ütközést, a nem-megfelelőséget megszüntetni.
- A 2025. január 1. után megvalósult, de a településrendezési és építési követelmények alapszabályzatáról szóló 280/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet előírásait nem kielégítő vagy a fejlesztés keretében átépítéssel érintett épületszerkezetek, épületrészek, területek esetében kötelező a jogszabályokba ütközést, a nem-megfelelőséget megszüntetni.

1.2.7. Infokommunikációs akadálymentesítés

A fejlesztés során kötelezően megvalósítandó követelmény az **infokommunikációs akadálymentesítés**. Az építési tevékenység területén ide tartoznak különösen az alábbiak:

- kontrasztos, taktilis burkolati jelzésrendszer létesítése
- szabványos vizuális kontraszt alkalmazása épületszerkezeteknél (pl. padló, fal, ajtó, épületinformációs elemek stb.)
- épületinformációs rendszer létesítése (pl. helyiségnévtáblák)
- piktogramok alkalmazása
- Braille-feliratozás és egyéb tapintható jelzések alkalmazása
- hallókészüléket használó személyek számára indukciós hurok telepítése

A támogatást igénylő, közszférabeli szervezet feladata az MSZ EN 301 549:2021¹⁰ Az Európai közbeszerzési ICT-termékek és -szolgáltatások hozzáférhetőségi követelményei című nemzeti szabvány vonatkozó előírásainak megfelelő **akadálymentes honlap és mobilalkalmazás** biztosítása vagy fejlesztése.

Meglévő, működő honlapok esetében vizsgálni kell a jogszabály- és szabványkövetelményeknek való megfelelést informatikai szakember (és lehetőleg egyben rehabilitációs környezettervező szakmérnök/szakértő/szakember) bevonásával. Amennyiben a vizsgálat során igazolódik, hogy a szervezet nem rendelkezik akadálymentes honlappal, úgy legkésőbb a projekt lezárásáig azt létre kell hoznia. A jogszabályi- és szabványkövetelményeknek való megfelelést minden esetben **akadálymentesítési nyilatkozattal** szükséges igazolni. A nyilatkozatot a támogatást igénylő csatolja a pályázat lezárásához és a honlapon jelenítse meg a közszférabeli szervezetek honlapjainak és mobilalkalmazásainak akadálymentesítéséről szóló 2018. évi LXXV. törvény 4.§-ának megfelelően.

⁹ A rehabilitációs szakembernek a nyilatkozat kiállításához nem szükséges „rehabilitációs környezettervezés terén gyakorlott” címmel rendelkeznie, mert a címhez nem kapcsolódik tervezői jogosultság. A szakmai címnek az építési napló vezetése esetén lenne jelentősége.

¹⁰ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/hu/policies/web-accessibility-directive-standards-and-harmonisation>

Felhívjuk a támogatást igénylők figyelmét arra, hogy ha a nyilatkozat kivételt tartalmaz, akkor az nem igazolja a megfelelőséget.

1.2.8. Infrastrukturális és tárgyi feltételek

- EFOP-PLUSZ-3.4.2-25 Biztos Kezdet Gyerekházak területi alapú fejlesztése
- EFOP-PLUSZ-3.4.3-25 Tanodák területi alapú fejlesztése

pályázati felhívásokhoz.

Az infrastrukturális és tárgyi feltételeket a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet, valamint a gyermekek esélynövelő szolgáltatásainak szakmai feladatairól és működésük feltételeiről **40/2018. (XII. 4.) EMMI rendelet** (a továbbiakban: EMMI rendelet) Biztos Kezdet Gyerekházakra és Tanodákra vonatkozó szabályai szerint kell kialakítani.

Biztos Kezdet Gyerekház vagy a Biztos Kezdet Gyerekháznak helyet biztosító, más szolgáltatást is befogadó integrált tér (EMMI rendelet 8. § (1)-(4) szerinti intézmény) ¹¹

- **feleljen meg a létesítési, használati és üzemeltetési tűzvédelmi előírásoknak**, amelyet a Biztos Kezdet Gyerekház vagy a Biztos Kezdet Gyerekháznak helyet biztosító integrált tér helye szerint illetékes tűzvédelmi hatóság – a fenntartó kérésére – állapít meg és évente ellenőriz.
- **biztosítson**
 - legalább egy felnőttek és gyermekek fogadására egyaránt alkalmas **fogadóhelyiséget**,
 - legalább egy 20 négyzetméteres, természetes fényvel megvilágított **játszószobát**,
 - legalább egy **fejlesztő foglalkozások megtartására, a szülővel való beszélgetésre, csoportmegbeszélésre alkalmas helyiséget**,
 - legalább egy **felnőtt wc-t**,
 - legalább **egy gyermek wc-t vagy a felnőtt wc használatát lehetővé tevő szűkítőt**,
 - a személyes higiéne biztosításának elősegítése érdekében legalább **egy fürdőszobát**, gyerekfürdetésre alkalmas káddal vagy zuhanyzóval, mosógéppel, kézmosóval és ruhaszáritó eszközzel felszerelve,
 - legalább egy **teakonyhát**, tűzhellyel, hűtőszekrényvel, kenyérpíróval, vízforralóval, előkészítő konyhalappal vagy asztallal felszerelve,
 - legalább kettő személyi számítógépet interneteléréssel, amelyek közül az egyik a Biztos Kezdet Gyerekház foglalkoztatottjainak, a másik a szülők rendelkezésére áll,
 - lehetőség szerint **konyhakert** művelésére alkalmas területet és
 - **babakocsi tárolására alkalmas fedett helyet**.
- **játszószobájában** biztosítsanak
 - egy könnyen kialakítható, puha és könnyen tisztán tartható játszó-mászó felületet,

¹¹ A helyiségek tervezését a településrendezési és építési követelmények alapszabályzatáról szóló 280/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet előírásai és a MSZ EN 17210:2021 Az épített környezet hozzáférhetősége és használhatósága. Funkcionális követelmények, valamint az MSZ CEN/TR 17621:2023 Egyenlő eséllyel hozzáférhető és használható épített környezet. Műszaki teljesítőképességi kritériumok és előírások című szabványok vonatkozó fejezetei szerint kell tervezni és megvalósítani.

- nyitott, a gyermekek számára hozzáférhető magasságú polcokat és rajtuk elhelyezett játékokat,
- könyves sarkot polccal és alacsony ülőalkalmatossággal és
- pihenésre, alvásra alkalmas pihenőhelyet könnyű matracokkal és takaróval.

A Biztos Kezdet Gyerekház helyiségei – a játszószoza, a wc, a fürdőszoba és a konyha kivételével – többfunkciósak is lehetnek.

Az EMMI rendelet 16. § (1)-(4) bekezdések értelmében a **Tanoda** vagy a **Tanodának helyet biztosító, más szolgáltatást is befogadó integrált tér**¹²:

- **feleljen meg a létesítési, használati és üzemeltetési tűzvédelmi előírásoknak**, amelyet a Tanoda vagy a Tanodának helyet biztosító integrált tér helye szerint illetékes tűzvédelmi hatóság – a fenntartó kérésére – állapít meg és évente ellenőriz.
- biztosítson:
 - legalább egy közösségi teret,
 - legalább egy wc-t és folyóvíz vételére is alkalmas kézmosót és
 - legalább egy teakonyhát.
- közösségi tér:
 - legfeljebb két helyiség egybenyitásával alakítható ki, legalább 30 négyzetméter alapterületen,
 - jól szellőztethető, fűthető és természetes fénnel megvilágított helyiségben, helyiségekben alakítható ki,
 - a tanoda szolgáltatás nyújtásával azonos időben más célra nem használható, és
 - nem alakítható ki iskola működő feladatellátási helyén.

A (2) bekezdés b) és c) pontja szerinti helyiségek más szolgáltatással közösen használt helyiségek is lehetnek.

¹² A helyiségek tervezését a településrendezési és építési követelmények alapszabályzatáról szóló 280/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet előírásai és a MSZ EN 17210:2021 Az épített környezet hozzáférhetősége és használhatósága. Funkcionális követelmények, valamint az MSZ CEN/TR 17621:2023 Egyenlő eséllyel hozzáférhető és használható épített környezet. Műszaki teljesítőképességi kritériumok és előírások című szabványok vonatkozó fejezetei szerint kell tervezni és megvalósítani.

1.2.9. Az egyenlő esélyű hozzáférhetőség szabályozása

Az akadálymentesség és esélyegyenlőség alapvető követelményei az alábbi jogszabályokban jelennek meg:

- Magyarország Alaptörvénye
- 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2023. évi C. törvény a magyar építészetről
- 280/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet a településrendezési és építési követelmények alapszabályzatáról
- 281/2024 (IX.30.) Korm. rendelet az építésügyi hatósági eljárásokról és ellenőrzésekről
- 191/2009 (IX.15) Korm. rendelet az építőipari kivitelezési tevékenységről
- 2018. évi LXXV. törvény a közsférabeli szervezetek honlapjainak és mobilalkalmazásainak akadálymentesítéséről
- 162/2019. (VII. 5.) Korm. rendelet a közsférabeli szervezetek honlapjainak és mobilalkalmazásainak akadálymentesítéséről szóló 2018. évi LXXV. törvényben foglalt kötelezettségek teljesítése ellenőrzésének részletes szabályairól

Átfogó nemzeti szabványok akadálymentesség, egyenlő esélyű hozzáférés témában:

- MSZ EN 17161:2019 Egyetemes tervezés. A termékek, áruk és szolgáltatások hozzáférhetősége az „egyetemes tervezés” megközelítés szerint. A használók körének kibővítése
- MSZ EN 17210:2021 Az épített környezet hozzáférhetősége és használhatósága. Funkcionális követelmények
- MSZ CEN/TR 17621:2023 Egyenlő eséllyel hozzáférhető és használható épített környezet. Műszaki teljesítőképességi kritériumok és előírások
- MSZ CEN/TR 17622:2023 Egyenlő eséllyel hozzáférhető és használható épített környezet. Megfelelőségértékelés

Egyéb alkalmazandó szabványok:

Felvonók:

- MSZ EN 81-70: 2021+A1:2022 számú, a Felvonók szerkezetének és beépítésének biztonsági előírásai. A személy- és személy-teher felvonók különleges alkalmazásai. 70. rész: Fogyatékosággal élők által is igénybe vehető felvonók

Ajtók:

- MSZ EN 12217:2015 (Angol nyelvű!) Ajtók. Működtetőerők. Követelmények és osztályozás

Indukciós hurok:

- MSZ EN IEC 60118-4:2015/A1:2018 Elektroakusztika. Hallókészülékek. 4. rész: Indukciós hurokrendszerek hallókészülékekhez. A rendszer teljesítménykövetelményei

Csúszásgátlás:

- MSZ EN 16165:2022 (Angol nyelvű!) Járdák és egyéb, gyalogosok által használt felületek csúszási ellenállásának meghatározása. Értékelési módszerek

Taktilis burkolati jelek:

- MSZ ISO 23599:2024 (Angol nyelvű!) Segédeszközök vak és látássérült emberek számára. Letapogatható (taktilis) burkolati jelzések
- MSZ CEN/TS 15209:2024 (Angol nyelvű!) Betonból, égetett agyagból és kőből előállított letapogatható (taktilis) burkolati jelzések

A Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége által kiadott "útmutató" a szabvány értelmezését és alkalmazását segítő kiadvány, önmagában nem alkalmas a jogszabályi követelmények teljesülésének igazolására.

Grafikus szimbólumok:

- MSZ ISO 7001:2024 (Angol nyelvű!) Grafikus szimbólumok. Regisztrált közönségtájékoztató szimbólumok

IKT-termékek és -szolgáltatások akadálymentességi követelményei:

- MSZ EN 301549:2021 IKT-termékek és -szolgáltatások akadálymentességi követelményei

Akadálymentességgel és esélyegyenlőséggel összefüggő ügyi műszaki előírások:

- e-UT 03.02.33 Gépjármű-várakozóhelyek geometriai kialakítása
- e-UT 03.07.25 A gyalogosközlekedés közforgalmú létesítményeinek tervezése
- e-UT 06.03.43 Kiselemes burkolatok
- e-UT 04.03.12 Útburkolati jelek és jelzőtestek tervezése

Megjegyzés:

A szabványok és műszaki előírások alkalmazása során minden esetben a legutolsó kiadás szerinti állapotú dokumentumot használják még abban az esetben is, ha a szöveg korábbi dátumú szabványt ír. A szabványok elérhetők a Magyar Szabványügyi Testület honlapján, a www.mszt.hu oldalon. Lehetőség van a szabványok olvasására a Budapest, VIII. kerület, Horváth Mihály tér 1. szám alatt az olvasóteremben is.

1.3. A TERVEZÉSI SZAKASZ SZEREPLŐI ÉS FELADATAIK

A tervezés csapatmunka, egy projekt csak akkor lesz sikeres, ha minden szereplő elvégzi a saját feladatát. Ha valamelyik szereplő nem érti vagy nem végzi el a feladatát, hibák keletkezhetnek és meghiúsulhat a jogszabályoknak és a projekt követelményeinek megfelelő akadálymentesség.

Az alábbiakban egy átlagos, kisebb projekt azon jellemző szereplői és feladatkörei láthatóak, akik az akadálymentesség szempontjából meghatározóak. A szervezet és a projekt sajátosságaitól függően lehet, hogy egy valaki több szerepkört is betölt. Ebben az esetben az összeférhetetlenséget is meg kell akadályozni. Összetett, nagyobb volumenű projektek esetén a szerepkörök tovább tagolódhatnak:

A támogatást igénylő / a megbízó

- a pályázat szakmai tervét készíti, azaz pontos elképzelést arról, hogy mit szeretne megvalósítani
- a jogszabályokat és a szakmai követelményeket ismeri (a fejleszteni kívánt szolgáltatásról)
- megfogalmazza a tervezési programot (azaz, hogy mit és milyen követelmények szerint tervezzen az építész)
- pontosan ismeri a rendelkezésre álló személyi hátteret, meg tudja ítélni, hogy a projekt megvalósításához mit tud a szervezet reálisan vállalni,
- pontosan ismeri a szervezet anyagi helyzetét, hogy mekkora önrészt tud vállalni, mekkora összeg áll rendelkezésre az utólagosan finanszírozott költségekre és mennyi plusz költséget tud állni, ha a projekt megvalósítása során többletköltségek merülnek fel

A projektmenedzser

- a folyamat koordinátora
- pontosan ismeri a pályázat feltételeit
- gyakorlata van a pályázatok, beruházások lebonyolításában
- reális ütemezési tervet készít és ahhoz igazodóan koordinálja a projektet
- tisztában van az egyes munkafázisok kockázataival és a gyakori problémák megoldási lehetőségeivel
- kézben tartja a pénzügyi megvalósítás folyamatát, és azt, hogy minden kifizetésre legyen a kellő időben fedezet, beleértve a felmerülő váratlan vagy többletköltségeket

Az építész tervező

- a tervezési program alapján elkészíti a tervet, indokolt esetben kezdeményezi a tervezési program újragondolását, például ha egyértelművé válik, hogy a forrás nem elegendő a tervezett elképzelés megvalósításához, vagy ha annak műszaki akadályai vannak,
- meghatározza, hogy az akadálymentességi követelményeket miként fogja megoldani
- összefogja a tervezésbe bevont további szakemberek (szakági tervezők) munkáját
- összehangolja a pallérterveket és a szakági terveket, feloldja az ütközéseket
- szükség esetén a tervet módosítja (hiba, változó feltételek, megbízói döntés esetén)
- a kivitelezés során tervezői művezetés keretében megbizonyosodik arról, hogy a terveknek megfelelően zajlik-e a megvalósítás

A szakági tervezők

- a jogszabályokban előírt esetekben, illetve a speciális szakmai tudást igénylő területeken meghatározza a szükséges műszaki megoldásokat, mint például:
 - épületgépészet (vízellátás, csatornázás, fűtés, szellőzés)
 - épületenergetika
 - tartószerkezeti tervezés
 - épületvillamosság (erős, illetve gyengeáramú területeken)
- a szakági tervezők saját területükön végzett munkájukért önálló felelősséggel tartoznak, de a teljes tervezési folyamatért és a tervdokumentáció megfelelőségéért az építész a felelős a kivitelezés során szakági tervezői művezetés keretében megbizonyosodnak arról, hogy a terveknek megfelelően zajlik-e a megvalósítás

A rehabilitációs környezettervezők¹³

- a projekt keretében a támogató biztosít rehabilitációs környezettervező szakembert, feladatai:
 - tanácsot ad a tervezés során
 - ellenőrzi, hogy a tervek akadálymentes épületet ábrázolnak-e
 - tanácsadással segíti a kivitelezést
 - elvégzi az elkészült beruházás akadálymentességi megfelelőségének ellenőrzését helyszíni szemlén
- az építész döntése alapján vagy hatósági engedélyhez kötött tervek esetén kötelezően bevonandó rehabilitációs környezettervező szakember, ezt a feladatkört a projekt által biztosított szakemberek nem végzik és nem végezhetik el, a támogató szervezettől független személynek kell lennie

A műszaki ellenőr

- a megbízó műszaki képviselője. Felelős mindazért, hogy a tervezési program megalkotásától a tervek készítésén keresztül egészen a megvalósítás végéig minden terv és munkafolyamat a jogszabályoknak és a megbízó igényeinek megfelelő minőségben és tartalommal készüljön el
- felelősséggel tartozik a tervek megfelelőségének ellenőrzéséért, a kivitelező által adott árajánlat és az elvégzett munkák megfelelőségéért, beleértve az akadálymentesség területét is

A kivitelező (a felelős műszaki vezető)

- a munka elvégzésére kivitelezési szerződés keretében felkért vállalkozó
- feladata a beruházás terveknek megfelelő megvalósítása
- a kivitelezés során a munkák elvégzését szervező és folyamatosan irányító felelős műszaki vezető szakembert biztosít.

¹³ Olyan felsőfokú végzettséggel rendelkező szakemberek, akik 2008 óta az Óbudai Egyetem Bánki Donát Gépész és Biztonságtechnikai Mérnöki Kara vagy 2001 - 2010 között a Budapesti Műszaki Egyetem Építésmérnöki Kara által gesztorált két éves rehabilitációs környezettervező szakirányú továbbképzésben és/vagy a svédországi Dalarna Högskolan egyéves "Rehabilitation Engineering" nappali képzésében szereztek oklevelet.

1.4. A TERVEZÉS, MEGVALÓSÍTÁS LÉPÉSEI, AZ EGYENLŐ ESÉLYŰ HOZZÁFÉRHETŐSÉG MEGVALÓSÍTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES DOKUMENTUMOK¹⁴

Az alábbi táblázatban a projekt tervezésének és megvalósításának főbb szakaszai, állomásai szerepelnek. A táblázat feltünteti, hogy az egyes szakaszokban az akadálymentességhez kapcsolódóan milyen megvalósítandó feladatok vannak és hogy azok a dokumentáció melyik részében jelennek meg. Összetettebb projektek esetében több feladat is adódhat, a táblázatban szereplő tennivalók és elkészítendő dokumentumok azonban minden építési beruházással érintett projekt esetében javasoltak, illetve szükségesek, ha annak elkészítését jogszabály nevesíti.

	AZ EGYES SZAKASZOK ÉS TEVÉKENYSÉGEK	ELKÉSZÍTENDŐ DOKUMENTÁCIÓ
1.	a projektterv	
	<p><u>a megbízó:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - szakmai terv részeként megfogalmazza, hogy milyen beruházási feladatok megvalósítása szükséges - esélyegyenlőségi kötelezettségeknek megfelelően megfogalmazza a tervezési programot, abban meghatározza, hogy mely funkciókat kell akadálymentesen kialakítani 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>szakmai terv</i> - <i>tervezési program</i>
2.	a koncepcióterv	
	<p><u>a tervező:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - tervező felméri a meglévő épületet. Ehhez segítséget jelent, ha a rendelkezésre áll bármilyen tervdokumentáció (például korábbi építészeti tervek, menekülési terv, épületgépész terv) - megteszi a tervezési programmal kapcsolatos észrevételeit - műszaki leírást készít - elkészíti a tervezett kialakítás helyszínrajzát (ábrázolva az épület gépjárművel és gyalogosan történő akadálymentes megközelítésének meglévő és tervezett megoldásait, a járdákat, az előlépcsőket, a rámpát, ha lesznek) - elkészíti a tervezett alaprajzot. Az alaprajzon bemutatja, hogy hol szükséges átalakítás (például új helyiségek, ajtó cseréje, burkolat felújítása) - költségvetést és tervezői költségbecslést készít az építési költségekről (reális költségbecslés felmérés és terv nélkül nem készíthető. A költségvetés és a tervezői 	<ul style="list-style-type: none"> <i>munkaközi/koncepcióterv</i> - <i>módosított tervezési program, ha szükséges</i> - <i>műszaki leírás</i> - <i>helyszínrajz</i> - <i>felmérési és tervezett alaprajz</i> - <i>költségbecslés</i>

¹⁴ Az elszámolhatóság biztosításához kérjük vegyék figyelembe az **elszámolasi-utmutato-6-0-2026-04-20** című dokumentumot is!

	költségbecslés hiánya veszélyeztetheti a projekt megvalósíthatóságát.)	
	<u>a rehabilitációs környezettervező szakember:</u> célszerű már a tervezés kezdetétől az akadálymentes megoldásokkal kapcsolatosan konzultálni egy akadálymentesítési szakemberrel. A pályázat támogató szervezete ezt térítésmentesen biztosítja.	- egyeztetésről jegyzőkönyv
	<u>a megbízó és a projektmenedzser:</u> a koncepcióterv tartalmát és tervezett költségeit ellenőrzik, szükség esetén módosítását kérik - a tervező ezt követően tud végleges tervet készíteni	- a koncepció elfogadását igazoló dokumentum
3.	az építési hatósági eljárások (engedélyezés, bejelentés)	
	Jelen pályázat keretében várhatóan nem szükséges építési hatósági eljárást lefolytatni a projektek volumene és jellege miatt. Ha örökségvédelmi érintettségű az épület vagy műemléki, helyi védelem alatt álló környezetben helyezkedik el, akkor a vonatkozó jogszabályok (például a 2023. évi C. törvény a magyar építészetéről) szerinti speciális szakemberek és eljárások szerint kell eljárni.	- építési engedélyezési tervdokumentáció, - kérelem - építési engedélyezési határozat
4.	a kiviteli terv	
	Legkésőbb a Támogatási Szerződést követően elkészítendő. <u>Az építész:</u> Az elvégzendő építési munkákat részletesen és pontosan bemutató tervdokumentációt készít, mely jellemzően az alábbiakat tartalmazza: <ul style="list-style-type: none"> - műszaki leírás az alkalmazott szerkezetekről, azok rajzokon nem látható műszaki kialakítási követelményeiről (például burkolatok, felületkezelések, rejtett szerkezetek műszaki jellemzői) - tervlapok: az elkészítendő szerkezeteket bemutató rajzok, részletes helyszínrajz, alaprajzok, homlokzati nézetrajzok, metszetek, és további részletrajzok (minden olyan szerkezetről, melynek egyértelmű kialakítása a többi rajz alapján nem meghatározott). A tervdokumentációk részletes tartalmi és formai követelményeit építész- és mérnök kamarai szabályzatok rögzítik. - konszignáció: a beépítendő szerkezetek (például a lépcső- és rámpakorlátok, információs táblák, akadálymentes illemhely szerelvényei, nyílászárók, 	kiviteli tervdokumentáció - műszaki leírás - tervlapok - helyszínrajz - alaprajz(ok) - metszet(ek) - homlokzat(ok) - részletrajz(ok) - konszignáció - tételes költségvetés

	<p>minden részletre kiterjedő rajzos és szöveges bemutatásával)</p> <ul style="list-style-type: none"> - tételes költségvetés, melynek formáját a támogató előírhatja (például "ÉNGY" költségvetés) 	
5.	Az ajánlatkérés, kivitelező kiválasztása	
	<ul style="list-style-type: none"> - a pályázat feltételei, illetve érintettség esetén a közbeszerzésre vonatkozó szabályok szerinti módon szükséges az ajánlatkérést lebonyolítani - a támogatást igénylők részéről lehetőség van pontosító kérdéseket feltenni, melyek között elő szokott fordulni akadálymentességre vonatkozó kérdés is. A válaszok alapján a tervet pontosítani kell. - ha nem érkeznek kérdések, akkor a tervben foglalt követelmények teljesítendőek - a folyamat eredményeképpen kiválasztják a nyertes kivitelezőt és létrejön a kivitelezői szerződés 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>ajánlati felhívás, melynek része a kiviteli terv</i> - <i>(pályázatok értékelésével kapcsolatos dokumentumok, például jegyzőkönyvek)</i> - <i>kivitelezői szerződés</i>
6.	A megvalósítás (beruházás)	
	<p><u>a megbízó:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - a megbízót az építési műszaki ellenőr képviseli, aki felügyeli a kivitelezés tervek szerinti megvalósulását, kivitelező által végzett munkák teljesítését, és azok megfelelőségét igazolja - a műszaki átadás-átvételi eljárás során az elvégzett munkák mennyiségi és minőségi megfelelőségét felelősséggel igazolja <p><u>a tervező:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - tervezői, szakági tervezői művezetés során ellenőrzi a terveknek való megfelelőséget, utasítást nem adhat, a műszaki ellenőrnek jelezheti észrevételeit <p><u>a felelős műszaki vezető:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - a kivitelező alkalmazottja vagy megbízottja, aki a helyszínen irányítja az építési munkákat - a beépített szerkezetekről a műszaki megfelelőségi tanúsításokat, illetve a hatáskörébe utalt vizsgálati, tanúsítási jegyzőkönyveket beszerzi <p><u>rehabilitációs környezettervező szakember:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ellenőrzi, hogy az akadálymentes épületelemek, szerkezetek és berendezések a tervek és vonatkozó előírásoknak megfelelően valósultak-e meg. - tanácsadással segíti a kivitelezést • a támogató szervezet által biztosított szakember a műszaki átadás-átvételi eljáráshoz kapcsolódóan 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>jegyzőkönyv esetleges akadálymentesítési egyeztetés(ek)ről</i> - <i>helyszíni szemle jegyzőkönyv akadálymentességi hiányosságokról</i> - <i>akadálymentességi megfelelőségi nyilatkozat</i>

	helyszíni szemlét tart, az esetleges hiányosságokat jegyzőkönyvben rögzíti, azok maradéktalan javítása esetén a megfelelőségről nyilatkozatot készít, melyet feltölt az építési naplóba	
7.	projektzárás	
	- akadálymentesítéssel kapcsolatos tennivaló nincsen	

További információ az alábbi jogszabályokban található:

- Az építési engedélyhez, illetve bejelentéshez kötött tevékenységeket a 281/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet az építésügyi hatósági eljárásokról és ellenőrzésekről IV. fejezet (16-17.§) tartalmazza
- Ugyanezen rendelet 1. sz. melléklete tartalmazza az építészeti-műszaki tervdokumentációk tartalmi követelményeit

1.4.1. Megfontolandó gondolatok a tervek és költségvetés szerepéről

A támogatási kérelmek benyújtásához jellemzően nem szükséges tervdokumentációt¹⁵ benyújtani. Általános tapasztalat, hogy ahogyan egyre pontosabbá és részletesebbé válnak a műszaki tervek, úgy jelennek meg újabb és újabb költséggel járó megoldandó feladatok. A terv nem más, mint a tervezett elképzelések rögzítése. Ezért fontos, hogy a támogatást igénylő szervezet is ismerje és megfelelőnek tartsa a tervek tartalmát.

A költségbecslés bár ténylegesen egy becslés, annál pontosabb, minél részletesebben kidolgozott műszaki tartalom, terv alapján készül. Pontos, úgynevezett tételes költségvetés csak kivitelezésre alkalmas szintű tervek alapján készíthető. Pontos meghatározott műszaki tartalom és tételes költségvetés alapján lehet felelősen kivitelezési szerződést kötni. A kivitelező feladata a kiviteli tervekben és a kivitelezési szerződésben rögzített munka elvégzése. Ha például egy padlóburkolat műszaki jellemzői: anyaga, geometriai méretei, színe, csúszásgátlási értéke, mennyisége nem egyértelmű, akkor a kivitelező nem kötelezhető ezek betartására. A kivitelező számára pedig biztonságot jelent, ha nem kell előre nem látható költségekkel számolnia attól tartva, hogy a hiányos, nem pontosan körülírt szerkezeteknél utólagosan közölt igényeknek kell majd megfelelni. A gondosan tervezett költségvetéssel megelőzhető a pótmunkaigény és a többletmunka és az ezekkel kapcsolatos viták is. A projekt elszámolása is egyszerűbb és a kivitelezési szakasz gördülékenyebben lefolytathatóvá válik.

A tervezésbe befektetett energia és idő nem többletköltség, hanem egy sikeres projekt nélkülözhetetlen része.

¹⁵ Az építőipari kivitelezési tevékenységről szóló 191/2009. (IX. 15.) Korm. rendelet 1. mellékletében meghatározott kiviteli dokumentációt, mely alapján a megfelelő részletezettségű költségvetés elkészíthető.

2. AZ AKADÁLYMENTESSÉG, AZ EGYENLŐ ESÉLYEL HOZZÁFÉRHETŐ SZOLGÁLTATÁS

2.1. Alapvető megfontolások

Elengedhetetlen, hogy ha egy mindenki számára egyenlő eséllyel igénybe vehető szolgáltatást kívánunk megvalósítani, akkor az adott település(rész), ahol a szociális szolgáltatás működne, szintén mindenki számára hozzáférhető legyen. A projekthatáron kívül eső közterületek állapotának követelményeire a pályázati felhívások nem térnek ki. Mivel az akadálymentesség, egyenlő esélyű hozzáférhetőség alapvető követelmény ezért fontos, hogy a támogatást igénylő előzetesen fel tudja mérni a helyi adottságaiból származó hátrányait, ami a szolgáltatás területi elhelyezkedéséből, az akadálymentes megközelíthetőség hiányosságáiból, vagy akár helyközi és távolsági közlekedés akadályáiból adódhatnak.

A támogatást igénylő és a projektben résztvevő szakemberek együttes feladata az akadálymentesség, egyenlő esélyű hozzáférés megvalósulásához szükséges feladatok meghatározása, a tervezési program¹⁶ összeállítása a jogszabályok, szabványok, szakmai szabályok és a pályázati követelmények figyelembevételével, illetve a tervezési határ kijelölése. A pályázati forrás felhasználását szigorú szabályok szabályozzák, így egyes beavatkozásokhoz, például a közterület átalakításához saját forrás felhasználása válhat szükségessé.

A dokumentum következő szakaszaiban két használt fogalmat szükséges definiálni:

Ésszerű alkalmazkodás: a Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 2007. évi XCII. törvény 2. cikk szerint „Az „ésszerű alkalmazkodás” az elengedhetetlen és megfelelő módosításokat és változtatásokat jelenti, amelyek nem jelentenek aránytalan és indokolatlan terhet, és adott esetben szükségesek, hogy biztosítsák a fogyatékossgal élő személy alapvető emberi jogainak és szabadságainak a mindenkit megillető, egyenlő mértékű élvezetét és gyakorlását;” (Példa: egy teljeskörűen akadálymentesen kialakított fürdőszobában egy konkrét ellátott személy egyéni igényeihez igazodóan további kapaszkodó elhelyezése, amelynek köszönhetően az adott személy számára a helyiség még önállóbban, biztonságosabban használhatóvá válik)

Adaptálhatóság: valamilyen környezethez, helyzethez vagy igényhez könnyen hozzáigazítható, megváltoztatható. Akadálymentes épített környezetre vonatkozóan azt jelenti, hogy egy épületet vagy helyiséget oly módon alakítanak ki, hogy az mindenben nem felel meg az akadálymentesség követelményeinek, de szerkezeti átalakítások nélkül, pl. szerelvényezéssel teljes körűen akadálymentessé alakítható. (Példa: amikor egy fürdőszoba oly módon kialakított, hogy megfelel az akadálymentes bejutás, helyiségen belüli közlekedés feltételeinek, és elegendő csak a csaptelepek cseréje, kapaszkodók elhelyezése az akadálymentessé tételéhez.)

¹⁶ 266/2013. (VII. 11.) Korm. rendelet az építésügyi és az építésüggyel összefüggő szakmagyakorlási tevékenységről, 16. § (1)-(3) bek.

2.2. A tervezési programban rögzítendő tartalom

Ki kell jelölni a projekt tervezési határát, amely lehetőleg ne terjeszkedjen túl az adott ingatlan telekhatárán. A fejlesztés lehetőség szerint az ingatlanon álló építményre – amelyben a szolgáltatást nyújtják - és annak közvetlen környezetére (udvar, játszóker) korlátozódjon. Közterületen akadálymentes parkoló elhelyezhető, azonban a projekt keretében csak a megvalósítási helyszínnel azonos helyrajzi számon kialakítandó parkoló finanszírozható.

A pályázatnak nem kell, hogy része legyen a közösségi közlekedési eszközökkel való elérhetőség vizsgálata, és annak akadálymentességi kérdései.

A tervezési programban rögzíteni kell, melyek azok a funkciók, amelyeket mindenki számára hozzáférhetővé kell tenni.

- Az épület akadálymentes megközelítése a közterület felől
- Akadálymentes várakozóhely (parkoló) kialakítása
- Kapcsolódó gépjármű és gyalogos útvonalak kialakítása
- Sétány, park, játszóker akadálymentes kialakítása
- Az épület bejáratának akadálymentes kialakítása
- Akadálymentes vizesblokkok létesítése
- A szolgáltatáshoz kapcsolódó egyéb helyiségek akadálymentes megközelíthetőségének és használatának biztosítása.

Meg kell határozni azt is, hogy melyek azok a funkciók, amelyek egy helyiségben is elhelyezhetők.

Meg kell határozni az épületben egyidejűleg tartózkodó - gyermek és felnőtt - személyek várható legnagyobb létszámát, életkorát. Amennyiben ismert, úgy célszerű megadni a férfiak/nők jellemző arányát, mert ez fontos lehet az illemhelyek számának tervezésekor. Ha ez nem ismert, akkor 50%-50% tervezési arány tartandó.

Fontos, hogy a támogatást igénylő a tervezéshez szükséges minden olyan tény, adatot, információt megadjon, amely segíti a tervezőt a megfelelő döntések meghozatalában. (például a működtetési módjáról, tervezett közösségi rendezvényekről)

2.3. A követelmények értelmezése

2.3.1. Az épület megközelítése, kapcsolat a közterülettel

A fejlesztéssel érintett épületnek akadálymentes útvonalon megközelíthetőnek kell lennie. A tervezés során vizsgálni szükséges ennek teljesülését. Ha az útvonal nem megfelelő, akkor a projekt keretein belül ez kötelezően megvalósítandó. Az első szakasz a legközelebbi közlekedési csomópont, például az utca csatlakozása a főúttal és/vagy a közlekedési eszköz legközelebbi megállója. A második szakasz a tervezési területen, a telekhatáron belül a személykaputól az épületig vezető gyalogos útvonal.

2.3.2. Járda, gyalogos útvonal (telekhatáron belül)

Telekhatáron belül a gyalogos felületek és a bejárat(ok) között meglévő szintkülönbségek áthidalására, ha az geometriailag lehetséges, elsősorban 2-3 % meredekségű lejtős járdát célszerű kialakítani. Ilyen lejtő mellé nincs szükség korlát, kapaszkodó kialakítására. Ha a magasságkülönbség jelentősebb annál, mint hogy ez megvalósítható lenne, akkor szabályos rámpát/lejtőt, mellette lépcsőt kell kialakítani. A lejtőket és lépcsőket a hatályos jogszabályokban és szabványokban rögzített szabályoknak megfelelően kell megtervezni és megvalósítani.

Fontos, hogy ha összesen 17 cm magasságnál nagyobb magasságot kell áthidalni, akkor 5%-nál meredekebb rámpa nem alakítható ki akadálymentes útvonalként! 0-17 cm magasság között 8% a legmeredekebb lejtés, ami kialakítható. Azonban célszerű a minél enyhébb lejtők kialakítására törekedni, tehát van rá elegendő hely, akkor 0-17 cm magasságkülönbség között is legfeljebb 5%-os lejtést építünk. Ha többkarú rámpát építünk, akkor minden rámpakar azonos meredekségű legyen. (Hibás az a kialakítás, ami egy 8%-os és egy vagy több 5%-os rámpakarból áll!)

A járdákhoz célszerű a terepet oldalirányból szintben hozzáigazítani a lelépés veszélyét hordozó szintkülönbségek megszüntetésére.

Ügyelni kell arra, hogy a gyalogos felület csúszásgátlási értéke száraz és nedves körülmények között is megfelelő legyen. Az MSZ CEN/TR 17621:2023 szabvány a csúszásgátlásra $PTV > 45$ határértéket ír elő. A hagyományos aszfalt, öntött beton és előregyártott beton térkő burkolatok jellemzően ezt a követelményt teljesítik. A szórt burkolatok és a döngölt föld nem alkalmasak akadálymentes útvonal burkolataként.

A telekhatáron belül az akadálymentes használatra alkalmas útvonalakon a járda hasznos szélessége legalább 1,50 m legyen. 25 méternél hosszabbjárdákban szükséges olyan területet kialakítani, ahol két segédeszközzel, babakocsival, stb. közlekedő ember egymás mellett el tud haladni. Ennek mérete legalább 1,80 m szélesség és 2,00 m hosszúság.

1,20 m széles járda is kialakítható, de csak 2,00 m hosszúságban. Utána legalább 1,80 m széles és 2,00 m hosszú burkolt területet kell kialakítani két szemben érkező személy elhaladásához.

Az egyenlő eséllyel hozzáférhető útvonalakat egyenletes megvilágítással kell ellátni, hogy sötétben is biztonságosan lehessen rajtuk közlekedni.

A gyalogos útvonalak fölé semmilyen, az közlekedést akadályozó szerkezeti elem, növényzet, utcabútor nem nyúlhat be, erre tervezés és az üzemeltetés során is ügyelni kell. Felhívjuk a figyelmet arra, hogy a kerékpártároló számára a járdához kapcsolódóan, de a közlekedési útvonalon kívül biztosítsanak megfelelő nagyságú helyet.

Utcabútorok (hulladékgyűjtők, padok, ivóutak, növénytartók, stb.) közül olyan típust válasszon a támogatást igénylő, amelyet ülő és álló testhelyzetű ember is használni tud.

Az EFOP-PLUSZ-3.4.2-25 Biztos Kezdet Gyerekházak területi alapú fejlesztése című projekt részeként fedett babakocsitároló is kötelező jelleggel biztosítandó.

2.3.3. Személykapu

Egy meglévő személykaput nem szükséges átalakítani, ha körülötte rendelkezésre áll a településrendezési és építési követelmények alapszabályzatáról szóló 280/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet 2. melléklet 14. ábráján bemutatott méretű terület. Ezen a területen szilárd és egyenletes felületű

burkolatnak kell lennie, ugyanazon megfontolások szerint, mint a 2.3.2. *Járdák, gyalogos útvonal* pontnál ismertettünk. A kapu nyitásához szükséges területen felül még a következő követelményeknek kell teljesülnie:

- A szükséges legalább 90 cm szabad nyílásszélesség követelménye úgy értelmezendő, hogy nem lehet a kapu ennél kisebb, de az sem jó, ha a kapu szárnya túl nagy, mert nehezebb a nyitás, ha a kaput nagy íven kell mozgatni.
- A kapu legyen könnyen kezelhető, a nyitása ne igényeljen nagy erő kifejtést.
- A kilincs, vagy nyitórud akkor megfelelő, ha a kaput a kéz ujjainak használata nélkül is ki lehet nyitni, például behajlított könyökkel.

Ha a meglévő szerkezet nem teljesíti a követelményeket, akkor át kell alakítani vagy új szerkezetet kell építeni.

Új kapu tervezése esetén a településrendezési és építési követelmények alapszabályzatáról szóló 280/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet és az MSZ EN 17210:2021 számú szabályoknak megfelelően készüljön.

Ha a kapunál **kapucsengő/kaputelefon** létesül, akkor:

- azt a kapu kilincs felőli oldalára kell telepíteni;
- nyomógombja 800-1100 mm közötti magasságban legyen, a hangszórójából szoló hangot mind ülő testhelyzetű, mind álló testhelyzetű felnőtt ember és gyerek is megfelelően kell, hogy hallja,
- lehetőleg videó-kaputelefon készüljön. Ez lehetővé teszi azt, hogy hallássérült ember is kommunikálni tudjon. Továbbá a képi információ az érkező személy azonosítását is biztosítja.
- Legyen az intézmény nevét megjelenítő felirat a nyomógomb mellett. A látássérült személyek számára kitapintható, a háttérből kidomborodó felirat vagy Braille-felirat készüljön.
- A kaputelefonnál érintőképernyő, érintógomb nem elfogadható műszaki megoldás.
- Az eszköz legyen megfelelően megvilágítva vagy eszközön belüli világítással vagy a bejárat megvilágításával.

2.3.4. Járművek elhelyezése, akadálymentes parkolóhely kialakítása

Az intézményhez tartozó parkolóhelyeket a hatályos jogszabályok szerint elsősorban telekhatáron belül kell kialakítani. Természetesen, ha erre nincs lehetőség, akkor a várakozóhelyek közterületen, vagy másik telken is elhelyezhetőek. Felhívjuk a támogatást igénylők figyelmét arra, hogy a projekt keretében csak a megvalósítási helyszínnel azonos helyrajzi számon kialakítandó parkoló finanszírozható.

- A várakozóhely az épület akadálymentes bejáratától gyalogos útvonalon mérve legfeljebb 50 méter távolságon belül legyen.
- Az akadálymentes várakozóhelyet a településrendezési és építési követelmények alapszabályzatáról szóló 280/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet 59. § (8) a) pont) méretben kell kijelölni.
- A gépjárművek és azok megközelítésére jobb megoldás, ha az akadálymentes parkolóhely szélessége 390 cm. Ebben a szélességi méretben 240 cm az autó, 150 cm a ki- és beszálló utas számára szolgál.

Az akadálymentes várakozóhely:

- burkolatára minden esetben készüljön el a megkülönböztető útburkolati jel (e-ÚT 04.03.12:2022/M1:2024 szerint). A jelet úgy kell felfesteni, hogy az a várakozó gépjármű alól

is kilátszódjon, tehát a várakozóhely elejére (tehát nem a közepére). Az U-E-12-A jel jobbra néző változatban, 1,5 m x 1,78 m méretben készüljön.

- Minden esetben készüljön el a várakozóhelyek elválasztására szolgáló útburkolati jel.
- Közterületen és ha több várakozóhelyet sorolnak egymás mellé, az akadálymentes várakozóhely szélességéből 150 cm a járműforgalom elől elzárt terület értelmű útburkolati jel készüljön. Ha telken belül és kizárólag egy darab akadálymentes várakozóhelyet jelölnek ki, akkor elfogadható lehet, ha csak a várakozóhely körvonalát jelölik. Az is elfogadható megoldás, ha szórt burkolatú parkolóban egyedül az akadálymentes várakozóhely (és a hozzá vezető útvonal) kap szilárd és egyenletes burkolatot. (Azonban jelzés nélkül csak a burkolt terület önmagában nem elfogadható megoldás.)
- A várakozóhelyet minden esetben jelzőtáblával is jelölni kell. A tábla a gyalogos forgalmat nem akadályozhatja, ezért ne a kiszálló zónához helyezték. A tábla a hatályos közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet 115/a. ábrája szerinti legyen.

Egyéb jelzések a parkoló területén:

- Legyen a behajtási pontnál (kapunál) „akadálymentes parkolóhely az udvarban” jelzőtábla, ha a telken kizárólag akadálymentes várakozóhelyet létesítenek. Ha a telken több gépjármű várakozását lehetővé tevő parkoló van, akkor az akadálymentes várakozóhely jelzése fölösleges.
- Legyen az épület akadálymentes bejáratának irányába mutató információs tábla (iránymutató nyíl + akadálymentesség nemzetközi jele), ha az nem egyértelmű. A tábla legyen a parkolóhelyről jól látható.

Nagyobb méretű szállító járművek várakozása:

- Ha az épületből vagy az épülethez rendszeresen csoportosan is szállítják a gyerekeket, vagy speciális, emelőberendezéssel ellátott gépjármű érkezésére is számítani lehet, akkor a nagyobb méretű személyszállító járművek számára parkolóhely létesítendő. Az ilyen várakozóhely a gépjármű méretének megfelelő hosszúságú legyen, de legalább 9 méter (az MSZ CENTR 17621:2023 szabvány előírásainak megfelelően.) A várakozóhely mellett legalább 240 cm széles, szilárd burkolatú felületet is építeni kell, ahol a gyerekek csoportosan várakozni tudnak a fel- és leszállásra.

2.3.5. Udvar, játszóudvar kialakítása

- A közösségi térből, foglalkoztatóból lépcsőmentes útvonal vezessen az udvarra vagy a teraszra.
- Az udvarban legyen olyan szilárd burkolattal burkolt terület, amin kerekkel rendelkező eszközökkel könnyen lehet manőverezni. Célszerű ezt a területet mozgatható, állítható árnyékolóval lefedni, ami lehetővé teszi, hogy akár árnyékos, akár napos legyen. Ez a terület lehet elsősorban a helye a járást segítő segédeszközt (pl. kerekesszéket) használó gyerekek számára játékra.
- Az udvarban a gyerekek közös játékát lehetővé tevő játékeszközöket célszerű választani. Nem szükséges, hogy minden egyes eszköz alkalmas legyen fogyatékos gyerekek számára is, de minden típusból egy legyen ilyen. Például a mászóvár/mászóeszközök, csúszdák, hinták, hangszeres játékok, forgatható- mozgatható matatófalak.
- A kerekesszékes hintát csak olyan intézményhez javasoljuk telepíteni, ahol számos mozgássérült gyerek van. Inkább a fészekhinta a jó választás.

- A homokozóhoz készítsenek szilárd burkolatú járda felől is elérhető homokozóasztalt, amelyhez oda lehet ülni vagy feküdni.
- A fogyatékos gyerekek számára is megfelelő játékokhoz szilárd burkolatú járda vezessen. Tegyük lehetővé, hogy a játékot a gyerek önállóan is meg tudja közelíteni, esetleg fel is tudjon mászni rá, és csak ott legyen szükséges a nevelő segítsége, ahol ez nem elkerülhető.
- Az udvar más részein növényzettel fedett vagy szórt burkolatú felületek lehetnek, amit a gyerekek saját képességeik ismeretében, agy képességeik fejlesztése érdekében látogathatnak.

2.3.6. Épületszerkezetek, épületelemek

A magasságkülönbség áthidalása

- Lejtő, rámpa

Új épület esetében úgy tervezzék meg a bejáratot, hogy ne legyen, vagy ne legyen jelentős magasságkülönbség az udvar szintje és a földszinti padlószint között. Ha valamilyen szerkezet szükséges a magasságkülönbség áthidalására, akkor az rámpa legyen és lehetőleg ne emelőberendezés.

Meglévő épület esetében megfontolandó lehet a bejárat áthelyezése. Lehet, hogy a meglévő (fő) bejáratnál nem áll rendelkezésre elég nagy terület egy szabályos rámpa megépítésére. Ha egy épületnek több bejárata van, akkor az akadálymentes közlekedésre alkalmas bejárat legyen a főbejárat. Nem fogadható el a közterületről nem egyértelmű útvonalon keresztül megközelíthető, általában zárva tartott, gazdasági bejáratként szolgáló bejárat kijelölése akadálymentes bejáratként. Ha a bejárat előtt magasságkülönbség van, akkor elsősorban rámpával, lejtővel hidalják át a magasságkülönbséget és csak akkor gondolkodjanak emelőberendezés telepítésében, ha szabályos rámpa kialakítására semmilyen lehetőség nincsen!

A lejtő, rámpa az alábbiak szerint valósuljon meg:

- A szintkülönbségek áthidalására, ha az geometriailag lehetséges, elsősorban 2-3 % meredekségű lejtős járdát célszerű kialakítani. Ilyen lejtő mellé nincs szükség korlát, kapaszkodó kialakítására. Ha a magasságkülönbség jelentősebb annál, mint hogy ez megvalósítható lenne, akkor mind szabályos rámpát/lejtőt, mind lépcsőt ki kell alakítani. A lejtőket és lépcsőket a hatályos jogszabályokban és szabványokban rögzített szabályoknak megfelelően kell megtervezni és megvalósítani.
- Felhívjuk a támogatást igénylők figyelmét arra, hogy 8% meredekségű lejtő csak legfeljebb 17 cm magasságkülönbség áthidalására tervezhető! Ez egy lépcsőfoknyi vagy egy járdaszegély-magasságnyi magasság. Sosem volt szabályos 17 cm feletti, gyalogos útvonalon található szintkülönbség áthidalása 8% vagy annál nagyobb meredekségű rámpa építésével, így a pályázati kiírás értelmében az ilyen rámpákat a pályázat sikerességéhez át kell építeni!
- A magasságkülönbség a teljes padlószintek közötti vagy járda- és földszinti padló szintje közötti magasságkülönbséget jelenti.
- Nem helyes megoldás egymást követő 8% lejtőkarok sorolása.
- A lejtéseknek minden rámpakarban azonosnak kell lennie, így nem helyes megoldás a 8%-os és az 5%-os (vagy kisebb) lejtésű rámpa kombinálása.
- A rámpakar és a pihenők burkolatának színe kontrasztosan térjen el egymástól ($C_{\text{Michelson}} > 30$) Kerülni kell a megtévesztő optikájú burkolatminták alkalmazását. Például gyakori hiba, hogy a lejtős és a vízszintes felületre is egy-egy kontrasztos burkolati sávot készítenek, de ez rontja a

lejtésszög változásának érzékelhetőségét. Meglévő rámpa esetén megfelelő megoldás lehet, ha a lejtős felületre utólag csúszásgátló sávokat ragasztanak föl egyenletes kiosztásban. Felhívjuk azonban a támogatást igénylők figyelmét arra, hogy ez a megoldás rendszeres karbantartást és pótlást tesz szükségessé és a rámpa takarítása is nehezebbé válik, ami az üzemeltető szervezet felelőssége.

- A kapaszkodókat és leesés elleni korlátokat, a rámpa peremét a településrendezési és építési követelmények alapszabályzatáról szóló 280/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet és az MSZ EN 17210:2021 szabvány előírásainak megfelelően kell kialakítani az alábbi megfontolások figyelembevételével:
- Kapaszkodókra a rámpa mindkét oldalán és a rámpa teljes hosszában, a pihenőkön megszakítás nélkül átvezetve szükség van. A kapaszkodók a rámpa kezdetén és végén is nyúljanak túl 30-30 cm hosszban, hogy a ferde felületre lépés előtt meg lehessen kapaszkodni. Elhagyható a túlnyújtás, ha az a rendszeres keresztirányú forgat akadályozná. A kapaszkodó végének befordítása értelmetlen és felesleges.
Új rámpa esetén nagyobb pihenő kialakítása a helyes megoldás a geometriai problémára.
- Két magasságban kell a fogódzókat felszerelni. Mindkettőn teljes hosszban végig kell tudnia vezetni a gyalogosnak a kezét anélkül, hogy azt felemelné. Az alsó kapaszkodó a vonatkozó szabványnak megfelelően kisebb szelvényből is készíthető, hiszen gyerekek számára készül.
- A rámpa alján megfelelő vízvezetésről kell gondoskodni. A vízvezetésre nyitott csatorna nem építhető!
- Gondoskodni kell a rámpa környezetében a jó megvilágításról.

Az épületen belüli lejtős útvonalak kialakítását is a fentiek szerint kell megtervezni és megvalósítani. Az egyetlen különbség az, hogy az időjárás elleni védelem és a vízvezetés beltérben nem megoldandó feladat.

- Lépcső

Új épület esetében úgy kell megtervezni a bejáratot, hogy ne legyen, vagy ne legyen jelentős magasságkülönbség az udvar szintje és a földszinti padlószint között. Ha a bejárat elé rámpát építenek, akkor mellette lépcső is építendő.

A lépcsőket, a kapaszkodókat és leesés elleni korlátokat a településrendezési és építési követelmények alapszabályzatáról szóló 280/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet és az MSZ EN 17210:2021 szabvány előírásainak megfelelően kell kialakítani az alábbi megfontolások figyelembevételével:

- A lépcsők mellől gyakran annak ellenére elmaradnak a korlátok, hogy azt jogszabály előírja. Ezért a tervezés és a kivitelezés során a támogatást igénylőnek ellenőriznie kell, hogy szükséges-e. Nem hibát, hanem nagyobb biztonságot jelent, ha annak ellenére is van korlát egy lépcső mellett, hogy azt jogszabály nem írja elő. A pályázati kiírás értelmében a hiányzó korlátokat és kapaszkodókat a pályázat sikerességéhez pótolni kell!
- A lépcsők mellé és mindkét oldalra két sor kapaszkodóval felszerelt korlát szükséges. A pályázat gyerekek kiszolgálást végző intézmények számára készült, az alsó korlát a gyerekek biztonságos közlekedését szolgálja.
- A településrendezési és építési követelmények alapszabályzatáról szóló 280/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet egy lépcsőkarban az első és az utolsó lépcsőél megjelölését írja elő, azonban a biztonság fokozását jelenti az összes lépcsőél megjelölése. A lépcsőél jelölésére kizárólag az MSZ EN 17210:2021 és MSZ CEN/TR 17621:2023 szabványok előírásait kielégítő jelzés

fogadható el. A lépcső teljes járósíkjának vagy a lépcső homloklapjának a kontrasztos burkolása nem helyes megoldás.

- Lehetőleg kerüljék az utólagosan felragasztható jelzéseket. A burkolóprofilba integrált sávok tartósabb megoldást jelentenek.

Az épületen belüli lépcsők kialakítását is a fentiek szerint kell megtervezni és megvalósítani. Az egyetlen különbség az, hogy az időjárás elleni védelem és a vízvezetés beltérben nem megoldandó feladat.

- Felvonók, emelőberendezések

Az emelőberendezések magas bekerülési költségű, folyamatos üzemeltetési és karbantartási díj ellenében működtethető szerkezetek. Ott van létjogosultsága, ahol a helyiségek semmiképpen nem rendezhetők el úgy, hogy fogyatékos személynek jelentős magasságkülönbséget kelljen legyőznie. Legcélszerűbb, ha a mindenki számára elérendő helyiségek a földszinten kapnak helyet. Ez még abban az esetben is gazdaságosabb megoldás a felvonó telepítésénél, ha a földszinten ehhez átalakítást kell végrehajtani. Az

- EFOP-PLUSZ-3.4.2-25 Biztos Kezdet Gyerekházak területi alapú fejlesztése
- EFOP-PLUSZ-3.4.3-25 Tanodák területi alapú fejlesztése

pályázatok keretében tervezett új épületek esetében kizárólag az MSZ EN 81-70: 2021+A1:2022 számú, a Felvonók szerkezetének és beépítésének biztonsági előírásai. A személy- és személy-teher felvonók különleges alkalmazásai. 70. rész: Fogyatékosokkal élők által is igénybe vehető felvonók című szabvány követelményeit kielégítő felvonó telepíthető. A B melléklet (előírás): Extra nagy vezérlőeszközök és a D melléklet (tájékoztató): Útmutató az igénybevehetőség és használhatóság növelésére részekben megfogalmazottakat is figyelembe kell venni. Tapintható képernyő csak akadálymentesítő gombbal és hangvezérléssel együtt lenne kialakítható, ezért ennek a megoldásnak a kerülését javasoljuk.

Meglévő épületek esetében előfordulhat, hogy nincs elegendő hely felvonó telepítésére. Azt tanácsoljuk, hogy első lépésként a helyiségek átszervezését és átalakítását próbálják meg és csak akkor helyezzenek el az emeleten olyan helyiséget, aminek az egyenlő esélyű megközelíthetőségét is biztosítani kell, ha más lehetőség nem maradt. Az épület kiüríthetőségének biztosítása miatt szükséges tűzvédelmi szakember bevonása is. Tervezés során kell megvizsgálni azt, hogy felvonótól különböző emelőberendezés telepíthető-e. Az emelőberendezéseknek meg kell felelniük az MSZ EN 81-40:2021 Felvonók szerkezetének és beépítésének biztonsági előírásai. Különleges személy- és teherfelvonók. 40. rész: Lépcsőfelvonók és ferdepályás emelőlapok mozgáskorlátozott személyek számára vagy az MSZ EN 81-41:2025 Felvonók szerkezetének és beépítésének biztonsági előírásai. Különleges személy- és teherfelvonók. 41. rész: Függőleges pályájú emelőlapok mozgáskorlátozott személyek számára szabvány előírásainak.

2.3.7. Menekítés, tűzvédelem

A pályázatok beadásához nem szükséges a pályázati felhívás szerint terveket csatolni, azonban szeretnénk felhívni a támogatást igénylők figyelmét arra, hogy az építési törvény alkalmazásában: „1. *akadálymentes*: olyan épített környezet, amelyet mindenki önállóan és biztonságosan tud megközelíteni, abba belépni, azt használni és elhagyni;” Nem csak az épület és a helyiségek megközelíthetőségéről, hanem azok biztonságos elhagyásáról is gondoskodni szükséges. Az akadálymentes kiürítési útvonalon nem lehet lépcső. Ha elkerülhetetlen, hogy a kiürítési útvonalban lépcső vagy emelőberendezés legyen, abban az esetben tűzvédelmi tervező bevonása válik szükségessé, aki meg tudja tervezni a szükséges intézkedéseket.

A kérdést részletesen szabályozza az Országos Tűzvédelmi Szabályzatról szóló 54/2014. (XII. 5.) BM rendelet és a TvMI 2.5:0222.06.13. számú Tűzvédelmi Műszaki Irányelv a Kiürítésről.

2.3.8. Kontrasztos, taktilis jelzések

Az

- EFOP-PLUSZ-3.4.1-25 Gyermekes esélynővelő szolgáltatásainak infrastrukturális fejlesztése
- EFOP-PLUSZ-3.4.2-25 Biztos Kezdet Gyerekházak területi alapú fejlesztése
- EFOP-PLUSZ-3.4.3-25 Tanodák területi alapú fejlesztése

pályázatokban jellemzően olyan épületek részvételére számítunk, amelyeknek a belső kialakítása nem indokolja taktilis jelzések lehelyezését a folyosókon és a helyiségekben. Kontrasztos, taktilis jelzések olyan helyiségekben szükségesek, ahol a tér falai távol vannak egymástól, mint például egy aulában, így a látássérült embert csak a taktilis padlóburkolati jelek segíthetik a tájékozódásban. Ezekben a helyiségekben ki is kell alakítani a jelzéseket. Nem kell taktilis jelet kialakítani (a pályázat szerint létesítendő) lakószobában, nappaliban-társalgóban, fejlesztőszobában, tanulószobában, tornaszobában és fogadóterben sem annak ellenére, hogy a helyiség tágas lehet.

Veszélyre figyelmeztető kontrasztos taktilis jelzés nem maradhat el azonban lépcső felső lépcsőfoka előtt, ha a lépcső szabadon érkezik és nem zárt lépcsőházban van.

Amennyiben a közterület határától az épület bejáratáig az épített környezeti elemek (épületlábazatok, járdaszegélyek, korlátok) nem nyújtanak megfelelő tájékozódást látássérült személyek számára, szabványos taktilis jelzések alkalmazása válik szükségessé. Ez akkor kerülhető el, ha a tervezés során gondos odafigyeléssel alakítják ki az épület közvetlen környezetét.

Ha kontrasztos, taktilis jelet alakítanak ki a pályázat megvalósítása során, az kizárólag a MSZ ISO 23599:2024 Segédeszközök vak és látássérült emberek számára. Letapogatható (taktilis) burkolati jelzések és az MSZ CEN/TS 15209:2024 Betonból, égetett agyagból és kőből előállított letapogatható (taktilis) burkolati jelzések című szabványoknak megfelelő elemekből történjen. A taktilis jelek legyenek a burkolattal azonos anyagból. Kerülni kell az utólagosan elhelyezhető elemeket, különösen a műanyagokat.

2.3.9. Nyílászárók kialakítása

Az épület bejárata és vészkijárata

Az akadálymentes bejárati ajtókat, a vészkijáratokat és a teraszajtókat akadálymentes használatot biztosító műszaki megoldásokkal szükséges megtervezni. A követelményeket a településrendezési és építési követelmények alapszabályzatáról szóló 280/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet és az MSZ EN 17210:2021 számú szabvány egyértelműen ismerteti. Ebben a szakaszban néhány fontos szempontra szeretnénk a támogatást igénylők figyelmét irányítani.

- Az előírt, legalább 90 cm szabad nyílásszélességet kétszárnyú ajtó esetén az elsőként nyíló ajtószárny egyedüli nyitásával kell biztosítani. A mérést a merőlegesen kinyitott (és nem túlnyitott) ajtólap belső síkja és a másik oldali tokszerkezet legközelebbi pontja között kell mérni. A kilincs a szabad szélességbe beelőghat. Ez nem új szabály, hanem korábban talán nem megfelelően értelmezték a szabad nyílásméretet. Azonban segédeszközt használó ember nem tudja egyidőben a két ajtószárnyat és a segédeszközt is mozgatni. Tehát a követelményt nem teljesítő ajtókat a pályázat sikerességéhez cserélni szükséges.
- Minden esetben ellenőrizték le-beépítés előtt a valós szélességet, mert a tervezés és a beszerzés során általában névleges méretről van szó. Külső, hőszigetelő nyílászárók és blokktokos nyílászárók esetében járjanak el különös gondossággal.
- A szükséges legalább 90 cm szabad nyílásszélesség követelménye úgy értelmezendő, hogy nem lehet az ajtó szabad nyílása ennél keskenyebb, de az sem jó, ha az ajtó szárnya túl nagy, mert nehezebb a nyitás, ha azt nagy íven kell mozgatni.
- Az ajtó legyen könnyen kezelhető, a nyitása ne igényeljen nagy erő kifejtést.
- A kilincs, vagy nyitórud akkor megfelelő, ha az ajtót a kéz ujjainak használata nélkül is ki lehet nyitni, például behajlított könyökkel.
- Az ajtó csukott állapotában az ajtólap és a fal külső síkja között legfeljebb 25 cm mélység lehet, hogy a kilincset segédeszközt használó ember is elérhesse. Csak ezzel a mérettel vehető figyelembe az ajtó melletti, az ajtó síkjával párhuzamosan értelmezett szabad falfelület. (A településrendezési és építési követelmények alapszabályzatáról szóló 280/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet 2. melléklet 14. ábra). Vastag falban keskeny vagy fix szárny beépítése válhat szükségessé.
- A kilincs mellett biztosítandó szabad falfelületre kiálló berendezést (például porral oltó készüléket, kézszáritót, bútort) elhelyezni nem szabad.
- A küszöbmagasság legfeljebb 15 mm lehet kiürítési útvonalon és új ajtók esetében. A településrendezési és építési követelmények alapszabályzatáról szóló 280/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet hatályba lépése előtt megvalósult beruházásoknál 20 mm elfogadható magasság. A magasságot azonban nem két padlósík közötti különbségként kell értelmezni, hanem ez a küszöb legmagasabb pontja lehet. Azokat a küszöböket, amelyek ezt a követelményt nem teljesítik, a pályázat sikerességéhez át kell építeni. Átépítés esetén a magassága legfeljebb 15 mm lehet.
- Az ajtó elé javasoljuk vízelvezető rács, szennyfogó szőnyeg, sárkaparó rács elhelyezését.
- Az ajtó színét úgy kell kiválasztani, hogy az ne olvadjon bele a fal színébe, hanem egyértelműen kirajzolódjon. A fényvisszaverődési értékek $C_{\text{Michelson}} > 30$ kontrasztját a nagy felületek, így az ajtólap és a falfelület között biztosítják. Helyes megoldás, ha az ajtó tokszerkezetének és az ajtólapjának színe más, de elfogadható az azonos színű kialakítás is meglévő ajtók esetében.

Az üvegezés kialakításának előírásai:

- A településrendezési és építési követelmények alapszabályzatáról szóló 280/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet 85. § (11) alapján mélyen üvegezett ajtó csak biztonsági üvegből készített szerkezeti kialakítással épülhet.
- Az 1 m²-t meghaladó méretű **üvegfelületre jól látható, önkontrasztos jelzés felhelyezése a követelményeket biztosan kielégítő megoldás. A vonatkozó jogszabály 0,9-1,0 m és 1,5-1,6 m magas sávokban írja elő a jelzés kialakítását, de erkélyajtónál a lábazati sávban, 30 cm magasságban is készüljön jel, tekintettel a gyerekek szemmagasságára.**
- A jelzést az MSZ EN 17210:2021 és az MSZ CEN/TR 17621:2023 számú szabványokban leírt követelményeknek megfelelően szükséges kialakítani. A követelmények nem csak színes sávokkal, hanem egyéb, tervezett grafikai elemekkel, például logókkal vagy szimbólumokkal is megvalósítható.
- Nem helyes megoldás, ha a jelzést homokfúvott hatású matricákkal készítik. A pályázat sikerességéhez a korábban így kialakított jelzéseket látható jelzésekre kell cserélni. Homokfúvott hatású fóliázás vagy homokfúvott/savmaratott üveg készíthető, de annak a szemmagasságig tartó felület több, mint 50%-át be kell fednie.

A vészkijárat kialakításának előírásai:

Ha az épületben a bejárati ajtótól különböző vészkijáratot létesítenek, akkor a vészkijárat ajtajának és előépítményeinek is teljesíteniük kell az akadálymentesség követelményeit. A vészkijáraton keresztül lépcsőmentes útvonalon kell tudnia mindenkinek elhagynia az épületet.

- EFOP-PLUSZ-3.4.1-25 Gyermekes esélynövelő szolgáltatásainak infrastrukturális fejlesztése
- EFOP-PLUSZ-3.4.2-25 Biztos Kezdet Gyerekházak területi alapú fejlesztése

Ha a babakocsi tárolása a bejáratnál az előtérben történne, akkor az akadálymentes közlekedéshez szükséges 160 cm szabad közlekedőszélességet a babakocsi tárolására szolgáló területen felül kell biztosítani.

Akadálymentes használatú beltéri ajtók

Az akadálymentes közlekedési útvonalon lévő valamennyi beltéri ajtót mindenki számára hozzáférhető módon kell kialakítani. A követelmények megegyeznek a 2.3.7. *Menekítés, tűzvédelem* alfejezetben ismertetett követelményekkel. Ebben a szakaszban csak a különbségekre hívjuk fel a figyelmet.

- Épületen belül lehetőleg küszöb nélküli ajtókat építsenek be.
- Az ajtókra ne szereljenek fel automata ajtócsukó berendezést, mert az megnöveli az ajtó nyitásához szükséges erőt. Ha mégis szükséges lenne ajtócsukó felszerelése, például azért, mert azt hatóság határozatban előírta, akkor a nyitáshoz szükséges erőt a szabvány által megengedett értékre kell csökkenteni mérés alapján.
- Az akadálymentes illemhely ajtaja kulccsal nem zárható. Csak a foglalt állapotot jelző wc zárral szerelhető fel. Az ajtólap belső síkjára 75 cm magasságban 60 cm hosszú vízszintes rudat kell behúzó rúdként felszerelni. A magasság a rúd legfelső pontját jelenti.

2.3.10. Helyiségek kialakítása

- Illemhelyek és tisztálkodó helyiségek

Az épületekben az épületet használók létszámának és nemi arányának megfelelően méretezett illemhellyel és tisztálkodó helyiségekkel kell megtervezni, megvalósítani és fenntartani.

A létesítésére vonatkozóan a településrendezési és építési követelmények alapszabályzatáról szóló 280/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet és a gyermekek esélynövelő szolgáltatásainak szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 40/2018. (XII. 4.) EMMI rendelet is megfogalmaz minimumkövetelményeket, ezeket együttesen kell figyelembe venni.

EMMI rendelet alapján a Biztos Kezdet Gyerekházban vagy a Biztos Kezdet Gyerekháznak helyet biztosító integrált térben biztosítani kell:

- legalább egy felnőtt wc-t,
- legalább egy gyermek wc-t vagy a felnőtt wc használatát lehetővé tevő szűkítőt,
- a személyes higiéné biztosításának elősegítése érdekében legalább egy fürdőszobát, gyerekfürdetésre alkalmas káddal vagy zuhanyzóval, mosógéppel, kézmosóval és ruhaszárító eszközzel felszerelve,

Az EMMI rendelet alapján a Tanoda vagy a Tanodának helyet biztosító integrált térben biztosítani kell:

- legalább egy wc-t és folyóvíz vételére is alkalmas kézmosót.

Női és férfi illemhelyek

Ha a támogatást igénylő 50%-50% férfi és női használóra helyesen méretezi a helyiségeket, akkor az nem azonos számú férfi és női fülkét fog jelenteni. A nők számára biztosított, megfelelő számú illemhely esélyegyenlőségi kérdés.

Akadálymentes illemhelyek

Az akadálymentes illemhely esetén biztosítani kell, hogy mind fiú/ferfi, mint lány/nő használni tudja azt. Ezért, ha a támogatást igénylő azzal számol, hogy a vizes helység nemét a mozgássérült személy neméhez igazítja, akkor a helyiségben vizeldét ne helyezzen el.

A gyakorlati tapasztalat, hogy a megvalósult akadálymentes illemhelyek nem feleltek meg a rájuk vonatkozó követelményeknek. A pályázati felhívásnak megfelelően a hibásan kialakított illemhelyeket a pályázat sikerességéhez javítani kell. Felhívjuk a támogatást igénylők figyelmét, hogy a wc csésze esetén biztosítani kell mind a csésze megközelíthetőségét oldalról, mind szemből, mind átlós irányból. Ehhez 90 cm széles és 150 cm hosszú területet kell biztosítani. Ebbe a területbe a wc csésze és a mosdó alatti terület nem számítható bele. Nem elegendő az, ha egy 150 cm átmérőjű fordulókört terveznek a helyiségen belül. Meg kell vizsgálni azt is, hogy a wc csésze melletti kapaszkodók nem akadályozzák-e a megközelíthetőséget.

Az akadálymentes illemhelyen belül padlóösszefolyót nem kell építeni.

A mindkét nem számára megközelíthető illemhely és a nevelőket kiszolgáló illemhely lehet azonos.

Gyerekek illemhelyei

Gyerekeket kiszolgáló épületben legyen gyerek wc. Csak abban az esetben tervezzen a támogatást igénylő felnőtt wc-t szűkítővel, ha az helyhiány miatt semmiképpen nem valósítható meg. A településrendezési és építési követelmények alapszabályzatáról szóló 280/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet 122. § (7) bekezdésének megfelelően „A kisgyermek és kísérőik által rendszeresen használt építményekben női és férfi wc csoportonként 1–1 db illemhelyet legalább 1,20 × 1,50 méter alapterülettel kell megvalósítani, amely területbe más berendezés, szerelvény nem nyúlhat be, méretét nem csökkentheti.”

Pelenkázó

Az

- EFOP-PLUSZ-3.4.1-25 Gyermekes esélynővelő szolgáltatásainak infrastrukturális fejlesztése
- EFOP-PLUSZ-3.4.2-25 Biztos Kezdet Gyerekházak területi alapú fejlesztése

pályázatokban részt vevő épületekben pelenkázó asztalt (asztalokat) és bili használatára megfelelő területet vagy helyiséget is ki kell alakítani. Ezeket lehetőleg ne az akadálymentes illemhelyen belül helyezték el. Ha mégis így döntene a támogatást igénylő, akkor az akadálymentes illemhely használatához szükséges területen felül kell biztosítani a pelenkázót. A pelenkázó ezekben az épületekben ne falra szerelt lehajtható pelenkázó legyen, hanem megfelelő állékonyágú pelenkázó asztal.

Fürdőszoba a Biztos Kezdet Gyerekházakban

A fürdőszobát gyerekfürdetésre alkalmas káddal vagy zuhanyzóval, mosógéppel, kézmosóval és ruhaszárító eszközzel kell felszerelni. Az a helyes megoldás, ha erre külön helyiséget alakít ki a támogatást igénylő. Ha helytakarékossági megfontolásból a fürdetést az akadálymentes illemhellyel egy helyiségben teremtené meg, az úgy lehetséges, hogy az illemhely használatára szolgáló területen felül biztosít erre helyet. A wc csésze melletti terület felhasználható mobil gyerekkád használatára, ha nem készül épített zuhanytálca, ellenben padlóösszefolyó is készül a helyen. A wc csésze használhatóságát a ruhaszárító eszköz sem lehetetlenítheti el.

A helyiségben legyen legalább kettő dugaszoló aljzat az elektromos eszközök elektromos áramellátásának biztosítására. A dugaszoló aljzatot csak olyan helyen szabad kiépíteni, ahová víz nem fröccsenhet. Az érintésvédelmi és egyéb elektromos szerelési szabályokat be kell tartani!

- Tárolóhelyiségek

Ha az intézménybe kerekesszéket használó gyerek is jár, akkor a projekt keretein belül támogatható elektromos kerekesszék töltő- és kerekesszék, babakocsi tárolására alkalmas raktár kialakítása is. A helyiség összevonható más tárolóhelyiséggel is, ha abban élelmiszer vagy textil tárolása nem történik. Nem feltétlenül a tárolóhelyiségben kell az átülésre alkalmas teret kialakítani.

Az

- EFOP-PLUSZ-3.4.2-25 Biztos Kezdet Gyerekházak területi alapú fejlesztése

pályázatokban részt vevő épületekben tárolóhelyet kell kialakítani a kerekesszékek és babakocsik számára is.

Már a tervezés során gondoskodjanak megfelelő méretű takarítószer tároló helyiség kialakíthatóságáról. Nem elegendő takarítószer tároló szekrényt kijelölni. A vegyszereket, tisztító szereket zárható szekrényben kell tárolni a helyiségben. Meg kell előzni, hogy a tisztálkodásra szolgáló helyiségben, illemhelyen vagy közlekedőben történjen a takarítóeszközök tárolása.

Érdemes megfontolni, hogy beszerzések vagy adományozások során nagyobb mennyiségű tárgy is bekerülhet az intézménybe, ami nem használható fel azonnal. Így célszerű bőséges mennyiségű tárolási lehetőségről gondoskodni.

- Fogadóhelyiség

Ahol jogszabály előírja, ott a felnőttek és gyermekek fogadására egyaránt alkalmas fogadóhelyiséget kell biztosítani. Ha a meglévő épületben nem áll rendelkezésre elegendő terület, akkor a fogadóhelyiség kialakítható többcélú használatra, például az irodai vagy fejlesztőszoba funkciókkal közösen. A helyiségben a berendezési és felszerelési tárgyak (asztalok, székek, polcok) elhelyezésén felül kell megfelelő méretű teret biztosítani a kerekesszékekkel történő manőverezéshez. Gondoskodni kell arról, hogy legalább egy asztal kerekesszékekkel is hozzáférhető kialakítású legyen.

- Játszószoba

A játszószoba legalább 20 négyzetméteres, természetes fénnel megvilágított legyen, és biztosítani kell legalább

- egy könnyen kialakítható, puha és könnyen tisztán tartható játszó-mászó felületet,
- nyitott, a gyermekek számára hozzáférhető magasságú polcokat és rajtuk elhelyezett játékokat,
- könyves sarkot polccal és alacsony ülőalkalmatossággal és
- pihenésre, alvásra alkalmas pihenőhelyet könnyű matracokkal és takaróval.

A polcokat és berendezési tárgyakat úgy kell kialakítani, hogy állékonyak legyenek és ne okozhassanak balesetet. A kisebb méretű berendezések legyenek könnyen mozgathatók, a tér legyen egyszerűen átrendezhető. Az asztalok, székek, fektetők méretei feleljenek meg az ellátott gyermekek korosztályának.

Célszerű figyelembe venni, hogy a játszószobában a szülők és gyermekek együtt tartózkodnak, ezért a szülők kényelméről is gondoskodni kell.

A helyiségben legyen legalább kettő dugaszoló aljzat számítógép vagy más elektromos eszköz elektromos áramellátásának biztosítására. A dugaszoló aljzat gyerekek elérési tartományán kívül készüljön.

- Fejlesztő foglalkozások megtartására, a szülőkkel való beszélgetésre, csoportmegbeszélésre alkalmas helyiség

Olyan asztalt kell elhelyezni, ahol a két beszélgető fél egymással szemben is helyet tud foglalni. Az asztalhoz kerekesszékekkel is oda kell tudni ülni, azaz az asztalnak ne legyen tömör frontja. Az asztal szélessége, magassága, mélysége, térdszabad kialakítása feleljen meg az MSZ EN 17210:2021 és az MSZ CEN/TR 17621:2023 számú szabványokban leírt követelményeknek.

A helyiség ajtajának nyitására szükséges, a településrendezési és építési követelmények alapszabályzatáról szóló 280/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet 2. melléklet 14. ábra szerinti helyigénye bútorozással nem csökkenthető.

Az asztalnál megfelelő világítást kell biztosítani ahhoz, hogy a beszélhető felek egymás arcát zavaró árnyékvetés nélkül láthassák. Megfelelő megvilágítás biztosítása és csendes környezet megteremtése esetén nincs szükség indukciós hurok beépítésére.

A helyiségben legyen legalább kettő dugaszoló aljzat számítógép vagy más elektromos eszköz elektromos áramellátásának biztosítására.

- **Teakonyha**

Törekedni kell arra, hogy a teakonyha mindenki számára egyenlő eséllyel hozzáférhető és használható legyen. A teakonyha szükséges felszerelése: tűzhely, hűtőszekrény, kenyérpíró, vízforraló, előkészítő konyhalap vagy asztal.

Ha a teakonyha teljes felújítása történik vagy új teakonyha készül, akkor azt az MSZ EN 17210:2021 és az MSZ CEN/TR 17621:2023 számú szabványokban leírt követelményekhez igazodó adaptálható módon szükséges kialakítani. Ez azt jelenti, hogy

- a berendezések előtt nagyobb mozgástér áll rendelkezésre segédeszköz vagy a kerekesszék használatához
- a pultmagasság álló és ülő testhelyzetben is kényelmesen elérhető vagy a normál magasságú pult alól kihúzható alacsonyabb magasságú pultfelületet helyeznek el legalább egy helyen
- a mosogató és a főzőlap alatti pultrész térdszabad kialakítású
- a nem térdszabad szakaszokon a rögzített lábazatot célszerű mélyebben kialakítani a könnyebb hozzáférés érdekében
- célszerű fiókos bútorzatot létesíteni
- a fiókok és szekrényajtók fogantyúi könnyen megmarkolhatók és kontrasztosan eltérőek a háttérükhöz képest
- a munkapult és a bútorzat homloklapja között megfelelő a vizuális kontraszt, a sötétebb munkapult előnyösebb, azon a világos konyhai eszközök könnyebben azonosíthatók
- a munkapult jól megvilágított
- a munkapult szintjéhez közel, elérhető magasságban és távolságra csatlakozóaljzatokat helyeznek el
- a hűtő megemelt magasságban van vagy vannak akadálymentes magasságban elérhető polcai és a hűtő mellett oldalról elegendő szabad terület van a segédeszközhasználathoz
- elegendő pakolófelületet biztosítanak az ételek, eszközök elhelyezésére
- a mosogató és a főzőlap lehetőség szerint egy pultrszakaszon helyezkedjen el
- a mosogató csaptelep ülő testhelyzetből is elérhető, egy kézzel is könnyen működtethető, a hideg/meleg irány (tapintható jelzéssel is jelölt), a nyitott/zárt állapot egyértelmű
- a főzőlap kezelőszervei könnyen és biztonságosan elérhetőek és működtethetők, színekódok alkalmazhatók
- az elektromos főzőlapokat célszerű olyan figyelmeztető eszközzel felszerelni, amely jelzi, ha a kikapcsolás után is még forró a felület, a gázfőzőlapokat célszerű ellátni szikragyújtással, hogy egy kézzel is könnyen működtethetők legyenek
- a sütőt (ha létesítenek) a munkafelületek mellett helyezik el
- a mikrohullámú sütőt (ha létesítenek) kezelőszervei elérhető magasságban vannak, a mikrohullámú sütőt asztalra vagy pultra is elhelyezhető és lehetőleg legyen mellette szabad munkafelület

Ha a meglévő teakonyha átalakítását, új bútorzat létesítését a projekt során nem tervezik vagy a gyerekek/szülők között a pályázat megvalósításának idejében nincs mozgássérült gyerek, vagy szülő akkor elfogadható, hogy adaptálható teakonyha készüljön. Ez azt jelenti, hogy a helyiség geometriai méreteit a szabványnak megfelelően alakítják ki, a berendezések előtt nagyobb mozgástér áll rendelkezésre. A konyhai berendezések pl. indukciós főzőlap, mikrohullámú sütő lábszabad területű asztalon elhelyezhető. A mosogató alatti pultrész térdszabad kialakítása a szekrényajtók bontásával biztosítható, alatta elmozdítható (például görgőkön mozgatható) szekrények elhelyezhetők.

A konyha lehetőleg természetesen megvilágított legyen. A fény a munkapult bal oldala felől érkezen. A tűzhely ne az ablak elé vagy mellé kerüljön!

Mind a tűzhely, mind a munkapult fölé kerüljön lámpa is, ami a munkapult és a munkafolyamat végzésének helyi megvilágítását biztosítja a helyiség általános mennyezeti megvilágítása mellett. A munkapult fölé készüljenek fali dugaszolóaljzatok az elektromos konyhai berendezéseknek. Nem helyes megoldás, ha ezeket a berendezéseket elektromos elosztó hosszabbító kábelon keresztül látják el elektromos árammal. Legalább három dugaszolóaljzat készüljön.

- **Étkező**

Étkező funkció biztosítandó, az asztal kerekesszékekkel is hozzáférhető legyen. Ez azt jelenti, hogy az asztal szélessége, magassága, mélysége, térdszabad kialakítása megfelelően a MSZ EN 17210:2021 és az MSZ CEN/TR 17621:2023 számú szabványokban leírt követelményeknek. A bútorzat legyen megközelíthető és használható kerekesszékes személyek számára is. Az ajtónyitás - a településrendezési és építési követelmények alapszabályzatáról szóló 280/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet 2. melléklet 14. ábra szerinti - helyigénye bútorozással nem csökkenthető.

Az asztaloknál megfelelő világítást kell biztosítani az étkezéshez.

Mobil ülőhelyek biztosítása szükséges, mert a rögzített ülések vagy a nehéz padok akadályozhatják a közlekedést.

- **Számítógépszoba**

A számítógépszobában legalább egy asztal legyen kerekesszékekben ülve is hozzáférhető és használható. Célszerű a speciális szükségletekhez illeszthető, állítható magasságú asztallapot választani. Laptop használathoz kerekesszékekben ülve is elérhető magasságban legyenek csatlakozóaljzatok.

- **Közösségi tér a tanodákban**

Olyan asztalt kell elhelyezni, ahol a két beszélgető fél egymással szemben is helyet tud foglalni. Az asztalhoz kerekesszékekkel is oda kell tudni ülni, azaz az asztalnak ne legyen tömör frontja. Az asztal szélessége, magassága, mélysége, térdszabad kialakítása feleljen meg az MSZ EN 17210:2021 és az MSZ CEN/TR 17621:2023 számú szabványokban leírt követelményeknek.

Az asztalnál megfelelő világítást kell biztosítani ahhoz, hogy a beszélhető felek egymás arcát zavaró árnyékvetés nélkül láthassák. Megfelelő megvilágítás biztosítása és csendes környezet megteremtése esetén nincs szükség indukciós hurok beépítésére.

A körül ülhető asztalon kívül kényelmes, laza testhelyzetű ülés lehetővé tevő ülőalkalmatosságokat is helyezzenek el, ahol kötetlen játék és beszélgetés folytatható.

A helyiségben legyen legalább kettő dugaszoló aljzat az elektromos eszközök elektromos áramellátásának biztosítására.

2.4. Általános követelmények

2.4.1. Vizuális és akusztikai környezet

- **Falak, padló, nyílászárók színe**
A falak, padlók és nyílászárók színeinek, pontosabban fényvisszaverődési értékeiknek, el kell térniük egymástól. Az MSZ EN 17210 és MSZ CEN/TR 17621 szabványokban megfogalmazott, fényvisszaverődési értékek eltérését (kontrasztkövetelményeket) a következőképpen elégíthetjük ki:
Akár falfesték, akár csempeburkolat színét választjuk ki, kerüljük a szikrázóan fehér falakat és a telített, élénk színeket! Ezekkel ellentétben a világos és telítetlen színek a falakon nyugalmat és tisztaságot sugallanak.
Ha falvédő kerül a falra, akkor az lehet mintás és élénk színű. A falvédő legyen letörölhető vagy mosható, hogy mindig tisztán lehessen tartani. A színei és a mintái legyenek hasonlóak a helyiség egyéb színeihez (például a bútorok színéhez, vagy a helyiségben található lakástextilhez).
A padló burkolata közepesen sötét színű legyen, lehetőleg barnás vagy szürkés árnyalatban. A világos falak és a közepesen sötét padló így szépen kirajzolja majd a tér határait. A visszafogott földszínek mellett pedig a bútorok és egyéb tárgyak jobban érvényesülnek majd. Az ajtók és ablakok színe is közepesen sötét vagy sötét legyen, ha világos falszínt választottunk. Ha fehér ajtókat szeretnénk beépíteni, akkor a fal színét kell közepesen sötét színre módosítani. Közepesen sötét fal mellett világos padlóburkolat lesz a jó választás.
- **Információs táblák**
Azokat az információkat, amelyeket folyamatosan elérhetővé szeretnénk tenni (az intézmény neve, címe, nyitvatartási idő, házirend) vagy azokat az információkat, amelyeket rendszeresen, de nem folyamatosan be kell mutatni (nyitva/zárva, rögtön jövök), olyan táblán kell elhelyezni, amelyet hozzáértő szakember tervezett és kivitelezett. A betűk méretét meghatározza, hogy milyen távrolól olvassuk a szöveget. Ha a betűk és a szimbólumok egyszerűek és könnyen felismerhetők, az segíti a gyors információfeldolgozást.
- **Akusztika**
A pihenéshez és az elmélyült munkához, összpontosításhoz csendes, nyugodt környezetre van szükség. Azokban a helyiségekben, amelyek tanulásra vagy pihenésre szolgálnak, kerüljék a nagy felületen kemény, elhelyezett hangvisszaverő burkolatokat - mint a kerámia csempék, greslapok és kövek.
A lakástextilek és a faburkolatok hangelnyelő hatásúak, hozzásegítenek a zaj csökkentéséhez. (Felhívjuk azonban a támogatást igénylők figyelmét arra, hogy éghető anyagokat kiürítési útvonalon nem szabad elhelyezni.)
A kiürítésre, menekítésre szolgáló ajtó elé függönyt, kárpitot még hőszigetelés fokozására sem szabad elhelyezni, mert katasztrófa helyzetben a menekülést akadályozhatja!

2.4.2. Eszközök beszerzése:

- **Számítógép / laptop**
A számítógép a mindennapokban már nélkülözhetetlen eszköz. Egy számítógép hardver beszerzése önmagában nem teljesítheti az akadálymentesítés feladatát.

A támogatást igénylőnek biztosítani kell azt, hogy a számítógépet mozgássérült vagy látássérült felhasználó használni tudja. Az ehhez szükséges kiegészítő eszközök és szoftverek az adaptálhatóság és a személyi segédeszközök körébe tartoznak.

- **Fejlesztő eszközök**

A pályázat keretein belül lehetőség van fejlesztő eszközök beszerzésére. Előnyben kell részesíteni azokat a termékeket, amelyek mindenki számára használhatóak. Például olyan építőelemes játékok, melyeket kézfogyatékos gyerekek is meg tudnak fogni, vagy olyan termék, amin Braille betűk vagy más tapintható információ is van a látható információn felül. Kifejezetten fogyatékos gyerekek oktatása során használt eszközök beszerzése is támogatható.

- **Indukciós hurok**

Az indukciós hurok az akadálymentesítés fontos eszköze, mely a hallássérült személyek egy csoportjának biztosít megfelelő kommunikációs környezetet. A termék beszerzése ne történjen automatikusan, mert nem minden esetben van rá szükség. Csak zajos környezetben és/vagy olyan nagyobb terekben kell, ahol a két beszélő fél lehet, hogy nem látja egymás arcát. A mobil indukciós hurok nem váltak be a gyakorlatban, gyermekek általi használata balesetveszélyes is lehet, ezért ahol szükség lenne rá, ott telepített rendszert kell tervezni és kiépíteni. Az indukciós hurok tehát nem eszköz, hanem inkább épülettartozék, amely az egyenlő esélyű használhatóságát megteremti.

2.4.3. Az épületek elektromos hálózata

A tervezés és a megvalósítás során arra célszerű törekedni, hogy a lehető legkevesebb elektromos eszközt kelljen működtetni: ha egy berendezésnek van mechanikus változata, akkor lehetőleg azt válasszuk az elektromos helyett. (Például kerüljük az automata ajtónyitó berendezéseket, elektromos energiát igénylő emelőberendezéseket). Lehetőleg ne közvetlen elektromos fűtés készüljön (például elektromos radiátor, elektromos padlófűtés), mert ez mind közül a leggazdaságatlanabb megoldás.

A mindennapi élethez, munkához, tanuláshoz és kommunikációhoz elengedhetetlen azonban az elektromos energia használata. Minden kiszolgáló helyiség esetén is törekedni kell a természetes szellőzés és természetes világítás biztosítására (például a vizes helyiségekben, tárolókban, közlekedőkön). Csak azokban a helyiségekben lehet kizárólag mesterséges világítás, ahol műszakilag más megoldás nem kivitelezhető. A megvilágítást korszerű, energiatakarékos, ledes lámpákkal oldják meg. Ahol a munkafolyamatok vagy egyéb tevékenység igényli, ott a helyiség általános világítása mellett helyi világítás is készüljön. Minden helyiségben legalább kettő dugaszolóaljzat is készüljön. Közösségi terekben, konyhákban, tanulóhelyiségekben, irodákban ennél többre van szükség. A dugaszolóaljzatokat úgy kell kialakítani, hogy kisgyerekek számára ne jelentsenek balesetveszélyt. Minden kapcsolót, aljzatot akadálymentes elérési tartományba kell helyezni. Ez dugaszoló aljzat esetén 30-110 cm, kapcsoló esetén 80-110 cm közötti magasságot jelent.

A természetes szellőzéssel nem kiszellőztethető terekben is gondoskodni kell a megfelelő légcseréről. Ez a tervezés során eldöntendő kérdés. Azonban ilyen helyiségbe is legalább elszívó ventilátort kell beépíteni (és mellette gondoskodni a beszívó nyílás kialakításáról.) Gázkészülék csak a szakmai előírásoknak megfelelően szellőztetett helyiségben üzemeltethető!

Az akadálymentes illemhelyeken belül legalább két darab zsinóros segélyhívóból és nyugtázógombból és a központi rendszerből álló segélyhívó rendszert ki kell építeni. Fürdőszobában a segélyhívó kapcsolók száma legalább három. Ezt a segélyhívó rendszert adaptálható helyiség esetén is megvalósítandó a projekt keretében.